

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอลี้
จังหวัดลำพูน

ปองทิพย์ ใจเมา

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอลี้
จังหวัดลำพูน

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
อำเภอสี จังหวัดลำพูน"
ของ ปองทิพย์ ใจเภา
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.อัศนี วันชัย)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.จุฑารัตน์ รักประสิทธิ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ กิริติโรจน์)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ผู้วิจัย	ปองทิพย์ ใจเมา
ประธานที่ปรึกษา	ดร.จุฑารัตน์ รักประสิทธิ์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565
คำสำคัญ	เด็กปฐมวัย, ผู้ปกครอง, พัฒนาการเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ปกครอง จำนวน 228 คน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ดูแลหลักและส่งเด็กปฐมวัยเข้ารับการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบตอบด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เท่ากับ 51.33 คะแนน (S.D. = 6.64) จัดอยู่ในระดับสูง การรับรู้สมรรถนะแห่งตน ($\beta = 0.371, p < 0.001$) อิทธิพลจากสถานการณ์ ($\beta = 0.233, p < 0.001$) อิทธิพลระหว่างบุคคล ($\beta = 0.222, p < 0.001$) การรับรู้ประโยชน์ ($\beta = 0.146, p = 0.006$) และสถานะทางสังคม ($\beta = -0.088, p = 0.047$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

Title	FACTORS AFFECTING PARENTAL BEHAVIORS ON PROMOTING EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT, LI DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE
Author	Pongtip Jaimao
Advisor	Jutarat Rakprasit, Ph.D.
Academic Paper	M.P.H. Thesis in Public Health Program, Naresuan University, 2022
Keywords	Early childhood, Parents, Early childhood development

ABSTRACT

This research was a cross-sectional descriptive study. The objectives were to explore parental behaviors and to examine factors affecting their actions in promoting early childhood development, in the Li district, Lamphun province. The sample consisted of 228 parents, who had the responsibility of being the primary caregivers and sent their children to study in child development centers. Data were collected using a self-administered questionnaire and then analyzed using descriptive statistics and stepwise multiple linear regression analysis. The results showed that the mean score of parental behaviors in promoting early childhood development was 51.33 (S.D. = 6.64), which was of a high level. Perceived self-efficacy ($\beta = 0.371$, $p < 0.001$), situational influences ($\beta = 0.233$, $p < 0.001$), interpersonal influences ($\beta = 0.222$, $p < 0.001$), perceived benefits ($\beta = 0.146$, $p = 0.006$), and social status ($\beta = -0.088$, $p = 0.047$) were significantly correlated with parental behaviors in promoting early childhood development. These results may be used as information for related agencies to develop activities that will encourage parents to promote early childhood development.

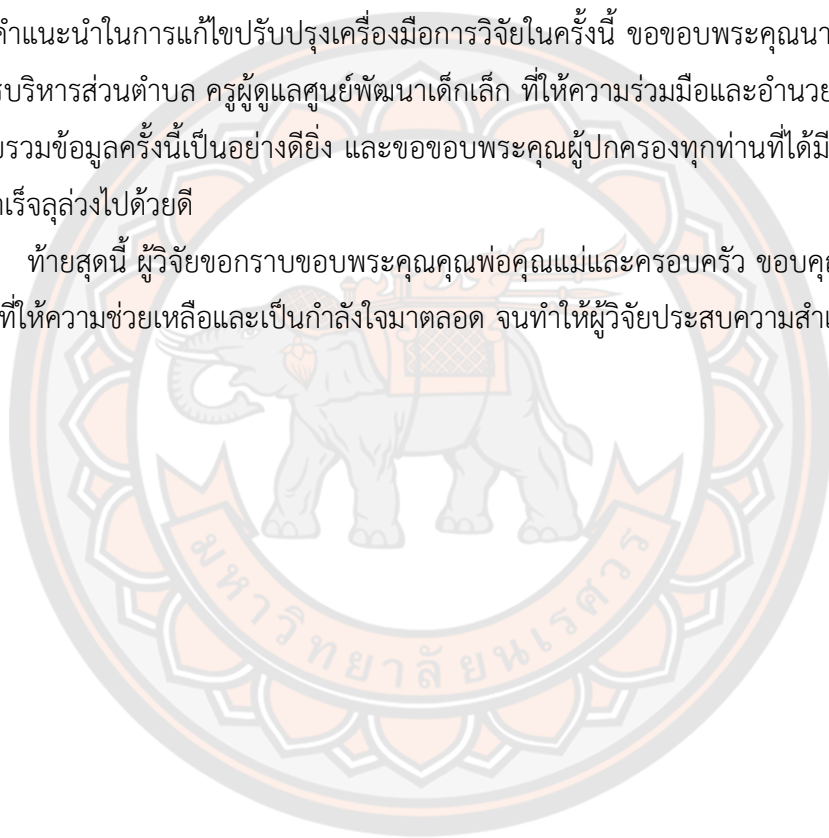
ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร. จุฑารัตน์ รักประสิทธิ์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิทรา กิจธีระวุฒิมังษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชกนกเทศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรธรณ กิรติสิโรจน์ ที่กรุณาตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณผู้ปกครองทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่และครอบครัว ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาตลอด จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้

ปองทิพย์ ใจเมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
ประกาศคุณูปการ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของเด็กปฐมวัย.....	7
ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	8
การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	11
ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	12
แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพ.....	20
ทฤษฎีแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเตอร์ (Health Promotion Model).....	21

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
กรอบแนวคิดการวิจัย	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	45
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	47
ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล.....	47
ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	53
ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	65
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	67
บทที่ 5 บทสรุป.....	69
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผลการวิจัย.....	71
ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก.....	82
ประวัติผู้วิจัย	101

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละตำบลตามสัดส่วนประชากร	32
ตาราง 2 แสดงการสุ่มตัวอย่างในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละตำบลตามสัดส่วนประชากร.....	33
ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา (n = 228).....	47
ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ ประสบการณ์การทำงาน รายได้ และความเพียงพอต่อการใช้จ่าย (n = 228).....	48
ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย จำนวนเด็กปฐมวัยในการดูแล และประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย (n = 228).....	50
ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานะทางสังคม (n = 228).....	51
ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับความสัมพันธ์ในครอบครัว (n = 228).....	51
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความสัมพันธ์ในครอบครัว รายข้อ (n = 228).....	52
ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการรับรู้ภาวะสุขภาพ (n = 228).....	53
ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน (n = 228).....	53
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228).....	55
ตาราง 12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน (n = 228).....	56

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลตามระดับการรับรู้	
อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228).....	58
ตาราง 14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการรับรู้สมรรถนะแห่ง	
ตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน (n = 228)	59
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับการรับรู้สมรรถนะ	
แห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228).....	61
ตาราง 16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับอิทธิพลระหว่างบุคคล	
ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวม (n = 228).....	62
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับอิทธิพลระหว่าง	
บุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228).....	63
ตาราง 18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับอิทธิพลจาก	
สถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวม (n = 228).....	64
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับอิทธิพลจาก	
สถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228).....	64
ตาราง 20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับพฤติกรรมในการ	
ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวม (n = 223).....	65
ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมในการ	
ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228).....	66
ตาราง 22 แสดงข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการ	
เด็กปฐมวัย (n = 228).....	67

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเตอร์ (Health Promotion Model)	
.....	22
ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แนวทางในการพัฒนาประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศ ระยะเวลา 20 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2561-2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้มีเป้าหมายในการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงของการตั้งครรภ์ วัยปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ และเป็นกำลังสำคัญของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561) โดยเฉพาะวัยปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยของการพัฒนาที่สำคัญที่สุดในชีวิต เนื่องจากจะมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา และด้านสังคม เป็นช่วงวัยของการสร้างรากฐานสำคัญสำหรับการเติบโตและการเรียนรู้ต่อไปในชีวิต โดยการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้โครงการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทย กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สมวัยในทุก ๆ ด้านและเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีพัฒนาการตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง พร้อมทั้งพัฒนาและใช้เครื่องมือคัดกรองพัฒนาการเฉพาะ 5 ช่วงอายุที่สำคัญ คือ ช่วงอายุ 9 เดือน 18 เดือน 30 เดือน 42 เดือน และ 60 เดือน ที่จะช่วยในการป้องกันและสามารถค้นหาเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งยังช่วยกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ที่ให้ความสำคัญกับบิดา มารดา และผู้ปกครอง ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย และประเมินคัดกรองพัฒนาการเด็กโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) จากข้อมูลการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยในประเทศไทย โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2563 พบเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 26.70 (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2560) และจากการศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยในแต่ละพื้นที่ ยังพบว่าเด็กที่มีพัฒนาการที่ไม่เหมาะสมตามวัย โดยการศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตบริการสุขภาพที่ 5 ในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม พบว่า มีเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าโดยรวม ร้อยละ 16.02 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เด็กมีพัฒนาการสงสัย

ล่าช้าด้านภาษามากที่สุด ร้อยละ 31.30 รองลงมาคือ ด้านสังคมและการช่วยเหลือตัวเอง ร้อยละ 14.65 ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ร้อยละ 11.15 และด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ร้อยละ 7.00 ตามลำดับ (บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ และบุษบา อรรถาวิวีร์, 2563) การศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 8 จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ อุตรธานี สกลนคร และนครพนม พบว่ามีพัฒนาการโดยรวมสงสัยล่าช้า ร้อยละ 33.7 โดยมีปัญหาพัฒนาการด้านภาษา ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง และด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ร้อยละ 36.6 ร้อยละ 19.8 ร้อยละ 19.1 ร้อยละ 14.3 ตามลำดับ (เยาวรัตน์ รัตน์นนต์, 2557) การศึกษาพัฒนาการไม่สมวัยของเด็กปฐมวัยในจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า มีเด็กสงสัยพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ 35.56 (ยุทธนา ศิลปรีสมิ และคณะ, 2562) และนอกจากนี้ การศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี พบเด็กที่มีพัฒนาการไม่เหมาะสมตามวัย ร้อยละ 22.0 โดยมีปัญหาพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมมากที่สุด (ภรณ์ แก้วลี, 2559)

พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยจากตัวเด็ก เช่น เพศ อายุ น้ำหนักแรกเกิด โรคประจำตัว ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง การกินนมแม่ การมีไข้สูง โรคอุจจาระร่วง โรคปอดบวม ชัก การได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก และเด็กที่ไม่มีปัญหาทางช่องปาก (ถนอมรัตน์ ประสิทธิเมตต์, 2557; บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ และบุษบา อรรถาวิวีร์, 2563; ภรณ์ แก้วลี, 2559; เยาวรัตน์ รัตน์นนต์, 2557) ส่วนปัจจัยด้านบิดามารดาหรือผู้ดูแล พบว่า ความเหมาะสมในการเลี้ยงดู การฝากครรภ์ของมารดา (ไสวรรณ ไผ่ประเสริฐ และคณะ, 2556) อายุของผู้ดูแล อาชีพ ระดับการศึกษา การได้รับยาธาตุเหล็กเสริมไอโอดีนขณะตั้งครรภ์ การเล่นกับเด็ก (เยาวรัตน์ รัตน์นนต์, 2557) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของบิดา มารดา หรือผู้ดูแล (ภรณ์ แก้วลี, 2559) การศึกษาของแม่หรือผู้เลี้ยงดู รายได้ การได้รับนมจากมารดา (ศูนย์อนามัยที่ 3 ชลบุรี, 2557) และการเล่นิทานให้เด็กฟัง (บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ และบุษบา อรรถาวิวีร์, 2563) เป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้อง ดังนั้นทั้งปัจจัยจากตัวเด็กและปัจจัยจากผู้ที่ทำหน้าที่ดูแล ได้แก่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองล้วนมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ครอบครัวนับว่ามีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพทางด้านร่างกายหรือประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับ ขึ้นอยู่กับครอบครัวเป็นหลักสำคัญ ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของเด็กที่ทำหน้าที่หล่อหลอม ขัดเกลาทางสังคม และให้การอบรมเลี้ยงดู รวมไปถึงการให้การศึกษาแก่เด็ก (พรทิพย์ เกษุรานนท์ และพรทิพย์ เชิดชูพงศ์ล้ำ, 2554) ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมแรกที่มีความสำคัญในการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และเป็นแบบอย่างให้กับเด็ก (ปรัชญาพร อิศาระ และคณะ, 2560) และเป็นสถาบันที่สามารถเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาพัฒนาการล่าช้าของเด็กได้ดีที่สุด (สุดาภรณ์ พยัคฆเรือง และพรรณรัตน์ แสงเพิ่ม, 2557) โดยเฉพาะบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเด็กและมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในทุก ๆ ด้าน ถึงแม้เด็กจะเข้าโรงเรียนแล้วก็ตาม ครอบครัวก็ยังเป็นแหล่งเรียนรู้แรกที่สำคัญในการพัฒนาให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ผู้ปกครองจึงเป็นครูคนแรกของเด็กที่สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่บ้าน โดยไม่ต้องได้รับอิทธิพลจากสถานศึกษา (วิวรรณสารกิจปรีชา, 2553) ครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กได้ เพื่อให้เด็กเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมตามวัย

ข้อมูลการคัดกรองเด็กปฐมวัยเขตสุขภาพที่ 1 ปีงบประมาณ 2565 พบว่ามีเด็กปฐมวัยพัฒนาการล่าช้าแล้วได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วยเครื่องมือ TEDA4I คิดเป็นร้อยละ 46.82 ได้รับการกระตุ้นครบตามเกณฑ์ ร้อยละ 47.82 และจากที่มีพัฒนาการล่าช้าให้กลับมาสมวัย ร้อยละ 29.22 (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) จังหวัดลำพูนเป็นหนึ่งในจังหวัดที่อยู่ในเขตสุขภาพที่ 1 จากข้อมูลการรณรงค์ตรวจคัดกรองและการติดตามพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน 5 ช่วงวัย ได้แก่ 9 เดือน 18 เดือน 30 เดือน 42 เดือน และ 60 เดือน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบเด็กปฐมวัยสงสัยพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ 24.01 (กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, 1996) โดยคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของแต่ละบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ซึ่งมีความสำคัญและเป็นแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพให้ถูกต้องและเหมาะสม

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ ความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย จำนวนเด็กปฐมวัยในการดูแล ประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย สถานะทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการรับรู้ภาวะสุขภาพ ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

2. ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เข้ารับการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่ส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 30 แห่ง ในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในปีการศึกษา พ.ศ. 2561 จำนวน 1,029 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างและได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 228 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

3. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน พ.ศ. 2562

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ ความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย จำนวนเด็กปฐมวัยในการดูแล ประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย สถานะทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการรับรู้ภาวะสุขภาพ ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่เข้ารับการอบรมศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ในปีการศึกษา 2561

พัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการดูแลเด็กปฐมวัย ในขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านและทำหน้าที่ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 6 เดือน ขึ้นไป

สถานะทางสังคม หมายถึง ผู้ปกครองที่มีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อประชาชนภายในหมู่บ้านหรือชุมชนที่อยู่อาศัย

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในครอบครัว ในการแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย การพึ่งพาอาศัยกันและกัน การแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นของทุกคน รวมไปถึงการเคารพซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองภายในครอบครัว

การรับรู้ภาวะสุขภาพ หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อภาพรวมของสุขภาพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ปกครอง โดยการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ (12-Item Short Form Survey: SF-12)

การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การรับรู้ถึงผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การรับรู้ถึงข้อจำกัดหรือสิ่งที่มาขัดขวางต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ภายใต้อุปสรรคและสภาพแวดล้อมต่างๆ

การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การรับรู้ถึงความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้รับแรงกระตุ้นจากบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมไปถึงการสนับสนุนทางสังคม และเห็นแบบอย่างจากการสังเกตผู้อื่น จึงทำให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

อิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การรับรู้และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสถานการณ์หรือบริบทที่สามารถเอื้ออำนวยทำให้เกิดพฤติกรรมหรือมาขัดขวางทำให้เป็นอุปสรรค การรับรู้ ทางเลือก ความต้องการ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของผู้ปกครองที่แสดงออกในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

ด้านร่างกาย หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางด้านการฝึกความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่ที่ใช้ในการเคลื่อนไหว การทรงตัว การนั่ง การยืน การเดิน การวิ่ง การกระโดด การใช้กล้ามเนื้อเล็ก การใช้สายตา การใช้มือประสานกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นเตะบอล รับลูกบอล วิ่งเล่นในสนาม ขี่จักรยานสามล้อ หยิบของขีดเขียน วาดรูป และพับกระดาษ

ด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการ โดยการให้เด็กรู้จักควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามวัยและสถานการณ์ การสร้างความรู้สึกที่ดีและการนับถือตนเอง การแสดงออกให้เด็กรู้สึกได้รับความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง และความปลอดภัย เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง รวมไปถึงการมีคุณธรรมและจริยธรรม

ด้านสังคม หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมให้กับเด็ก โดยการให้รู้จักมารยาทการเข้าสังคม รู้จักกาลเทศะ รู้ว่าสิ่งไหนควรทำสิ่งไหนไม่ควรทำ การมีความรับผิดชอบ การรู้จักแบ่งปัน และการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น การอาบน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหาร

ด้านสติปัญญา หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมพัฒนาการโดยการให้เด็กเรียนรู้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ การใช้เหตุผล การสังเกต การจดจำ และการแก้ปัญหา ซึ่งแสดงออกโดยการใช้ภาษาในการสื่อสารความหมาย มีความใฝ่รู้ กล้าแสดงความคิดเห็น ฝึกให้เด็กรู้จักคิด ฝึกให้เด็กสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว การสัมผัสรูปร่างและรูปทรงต่าง ๆ และการเรียกชื่อ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวงการของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของเด็กปฐมวัย
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
3. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
4. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
5. แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพ
6. ทฤษฎีแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเตอร์ (Health Promotion Model)
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

ความหมายของเด็กปฐมวัย

สิริมา ภาณุอนันตพงษ์ (2550) ได้อธิบายว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน เด็กในวัยนี้เป็นช่วงที่พัฒนาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน และเจริญสูงสุดของชีวิต ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งอยู่ในวัยที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ควรให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษ และจำเป็นต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวถึง เด็กปฐมวัยว่า หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ปี อยู่ในวัยที่กำลังจะเริ่มต้นพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างเต็มที่

ชไมมณ ศรีสุรักษ์ (2545, อ้างถึงใน ไสวรรณ ไผ่ประเสริฐ และคณะ, 2556) ได้กล่าวถึง เด็กปฐมวัยว่า หมายถึง เด็กที่อยู่ในช่วงก่อนวัยเรียน คือ 0-5 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาไปสู่วัยผู้ใหญ่ เพราะการพัฒนาที่ดีและเหมาะสมย่อมนำไปสู่การพัฒนาในขั้นสูงต่อไป

หรรษา นิลวิเชียร (2534, อ้างถึงใน วาสนา จันทรแก้ว, 2554) กล่าวถึง เด็กปฐมวัยว่า หมายถึง วัยที่มีอายุตั้งแต่ 2 ถึง 8 ปี และกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาล หรือเรียนก่อนเกณฑ์บังคับ และยังรวมไปถึงเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและชั้นประถมศึกษาปีที่สอง

Massoglia (1977, อ้างถึงใน วาสนา จันทรแก้ว, 2554) กล่าวถึง เด็กปฐมวัยว่า (Early Childhood) หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งกำลังอยู่ในวัยที่กำลังเริ่มต้นพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 2 ปี ถึง 5 ปี เป็นช่วงที่เข้ารับการศึกษาเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านพัฒนาการในทุก ๆ ด้านที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาไปสู่วัยผู้ใหญ่ ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ความหมายของพัฒนาการ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542) ให้ความหมายว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านพร้อมกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านสังคม และด้านอารมณ์ การเปลี่ยนแปลงนี้จะกันไปทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากวุฒิภาวะ (Maturity) และการเรียนรู้ (Learning) เป็นสำคัญ

สุชา จันทรเอน (2542) ให้ความหมายว่า พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างและแบบแผนของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้จะเดินหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นขั้นตอนจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ทำให้เด็กมีความสามารถใหม่ ๆ ซึ่งความสามารถที่เกิดขึ้นมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับขั้นตอน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม

Gardner (1993, อ้างถึงใน พัชรี สอนแก้ว, 2545) กล่าวว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง 5 ด้าน คือ 1) ความเจริญทางด้านขนาด 2) ความเจริญทางด้านสัดส่วนของร่างกาย 3) การเปลี่ยนแปลงความซับซ้อน ทั้งด้านโครงสร้างและการทำหน้าที่ 4) การมีสมรรถภาพในการทำหน้าที่ใหม่ ๆ เกิดขึ้น และ 5) การสลายไปของส่วนต่าง ๆ รวมทั้งสมรรถภาพในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ด้วย

อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์ (2545) กล่าวถึงว่า พัฒนาการ (Development) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นการเพิ่มทั้งความสามารถในการทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ และความสามารถในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2549) ได้สรุปความหมายว่า พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ อย่างมีระเบียบแบบแผนและมีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกันไปทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสติปัญญา รวมถึงการที่จะต้องมึลักษณะหรือมีความสามารถใหม่ ๆ ในทางคุณภาพ (Quality) เกิดขึ้นด้วย

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า พัฒนาการ (Development) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกัน ซึ่งแต่ละขั้นตอนของแต่ละบุคคลก็จะมีลักษณะแตกต่างกันตามช่วงอายุ โดยที่สามารถแสดงออกได้ตามกระบวนการต่าง ๆ ทางร่างกายโดยมีวุฒิภาวะเป็นตัวควบคุม รวมถึงพัฒนาการความสามารถทางด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ การทำกิจกรรมต่าง ๆ และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรู้และความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย พอสรุปรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีพัฒนาการของเกสเซิล (Gesell)

Gesell (n.d., อ้างถึงใน งามใจ นิลสุวรรณ, 2551) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนของพัฒนาการที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงอายุของเด็ก เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปตามธรรมชาติโดยไม่มีการเรียนรู้มาก่อนและเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) ความสามารถในการควบคุมบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางการเคลื่อนไหว การแสดงพฤติกรรมกลุ่มนี้เกี่ยวข้องกับการทรงตัว การควบคุมกล้ามเนื้อ การทรงตัวของศีรษะ การนั่ง ยืน คลาน เดิน จับยึดวัตถุ และการจัดกระทำ (Manipulation) กับวัตถุ

2. พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive Behavior) ความสัมพันธ์ของการใช้สายตาและมือ การสำรวจ การค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน เช่น การจัดกล่องรูปลูกบาศก์ การสั้นระฆัง การวาดภาพ

3. พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language Behavior) การที่เด็กใช้ภาษาในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

4. พฤติกรรมส่วนตัวและสังคม (Personal-Social Behavior) การฝึกปฏิบัติส่วนตัว เช่น การเลี้ยงดู การรับประทานอาหาร การขับถ่าย และการฝึกต่อสภาพสังคม เช่น การเล่น การยิ้ม การตอบสนองต่อวัตถุบางอย่าง เช่น กระจกเงา

ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson)

ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson) (n.d., อ้างถึงใน วันเพ็ญ สุขชี, 2551) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพัฒนาการทางด้านสังคม ซึ่งเน้นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้และให้ความสำคัญกับสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ร่วมกับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูของบิดา มารดา ซึ่งอีริกสันได้เสนอขั้นตอนพัฒนาการของเด็กวัย 5 ปี ให้เห็นถึงลักษณะและบุคลิกภาพที่สามารถสร้างให้เด็กในช่วงต่าง ๆ โดยมีพัฒนาการดังนี้

1. ขั้นการสร้างความรู้สึกไว้วางใจหรือความรู้สึกไม่ไว้วางใจ (Trust versus Mistrust) อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ในช่วงนี้หากบิดามารดาเลี้ยงดูให้ความอบอุ่นเพียงพอในด้านของการให้อาหาร การพักผ่อน การขับถ่ายที่ดี จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความรู้สึกไว้วางใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กไม่ได้รับความอบอุ่น และการตอบสนองความต้องการพื้นฐานเหล่านี้ไม่เพียงพอ จะมีผลทำให้เด็กมีพัฒนาการเป็นคนที่ขาดความเชื่อมั่น ไม่ไว้วางใจผู้อื่น และตระหนี่

2. ขั้นการพัฒนาความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง หรือความละอาย สงสัย ไม่แน่ใจ (Autonomy versus Shame and Doubt) อยู่ในช่วงอายุ 1-3 ปี เด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง ต้องการทำอะไรเอง เด็กสามารถทำงานง่าย ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและทำให้สำเร็จด้วยตนเอง เช่น หยิบอาหารเข้าปาก เดิน วิ่ง หรือเล่นของเล่น บิดามารดาควรสนับสนุนให้เด็กช่วยเหลือตนเอง ในขั้นนี้เด็กที่ได้รับการส่งเสริมที่ดี ก็จะพัฒนาเป็นบุคคลที่รู้จักพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ แต่หากไม่ได้รับการส่งเสริมหรือถูกขัดขวาง เด็กจะกลายเป็นคนที่ไม่กล้าทำอะไรด้วยตนเอง ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่น และขาดความรับผิดชอบ

3. ขั้นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือความรู้สึกผิด (Initiative versus Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นขั้นพัฒนาการความคิด เด็กจะมีความอยากรู้อยากเห็นจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีการเลียนแบบ ผู้ที่อยู่ใกล้ขีดขีดควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการและเหตุผล มีความคิดที่สร้างสรรค์ และได้รับการสนับสนุนที่ถูกต้อง เด็กจะเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก

ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีนี้เน้นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่สามารถสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม (Piaget, 1969, อ้างถึงใน พิมพาภรณ์ กลั่นกลิน, 2555) ซึ่งจะแสดงอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่เกิดความสามารถนี้คือการปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่让孩子ได้มีโครงสร้างตามความคิด (Scheme) มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม คือ เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accommodation) ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมให้เกิดความสมดุลในความคิด ความเข้าใจ (Equilibration) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ระยะก่อนมีมโนทัศน์ (Preconceptional Stage) อายุ 2-4 ปี

สมองของเด็กอายุ 3 ปี จะมีขนาดเป็น 2 ใน 3 ของขนาดสมองเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ การเติบโตเต็มที่ของระบบประสาทส่วนกลางจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น เด็กจะมีลักษณะ Self-Centered หรือ Ego-Centered Stage เด็กคิดว่าเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่ง เด็กจะไม่เข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะคิดว่าสิ่งที่ตนเองได้รับ ผู้อื่นก็ได้รับเช่นเดียวกับตน เด็กจะมีภาพความจำเกิดขึ้นจากการเลียนแบบซ้ำ ๆ จนจำได้ เช่น ฟังเพลงบ่อย ๆ เด็กจะร้องไห้

2. ระยะนี้กัรู้ (Intuitive Stage) อายุ 4-6 ปี

เด็กสามารถใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุโดยไม่ต้องเห็นวัตถุนั้น เช่น สามารถใช้ท่อนไม้แทนรถ โดยเคลื่อนท่อนไม้ไปรอบ ๆ แล้วทำเสียงรถแล่น เด็กยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และยังคงมองเห็นสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งมีชีวิต (Animism) มักคิดว่าสิ่งที่ไม่มีชีวิตทุกสิ่งเป็นสิ่งมีชีวิต มีความรู้สึก พูดได้ ร้องไห้ หัวเราะได้ ตอบสนองได้ เช่น ตุ๊กตา ในความคิดของเด็ก ตุ๊กตาสามารถพูด ร้องไห้ และเป็นเพื่อนคุยยามเหงาได้ การเล่นโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) จึงเป็นการเล่นที่สำคัญในวัยนี้ เพราะจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์จากการที่เด็กได้ระบายความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เก็บกดออกไปกับการเล่น เช่น การให้เด็กได้เล่นกับอุปกรณ์การแพทย์ เช่น หูฟัง กระบอกฉีดยา ก่อนที่เด็ก จะได้รับการตรวจ

การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ประการที่สำคัญ ซึ่งมีผลทำให้พัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลมีพัฒนาการเร็วหรือช้าแตกต่างกัน (อัมพล สุอำพัน และวันเพ็ญ บุญประกอบ, 2538) ได้แก่

1. วุฒิภาวะ

วุฒิภาวะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการ วุฒิภาวะ หมายถึง การเจริญเติบโตที่ สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สรีรวิทยา และจิตใจ ในพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลง ทางด้านสรีรวิทยาและร่างกาย จนสามารถบังคับการเคลื่อนไหวตามที่ตนเองต้องการได้ เช่น ชันคอ คืบ คลาน นั่ง ตั่งไข่ หัดเดิน ยืน เดิน และวิ่ง

2. การเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ เด็กสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากการมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น ผลของการเรียนรู้ทำให้เด็กมี พัฒนาการทางสติปัญญามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สุชา จันทรธอม (2542) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ว่าเป็น เรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้กระทำการเรียนรู้และฝึกหัด ซึ่งจะทำให้เด็กมีประสบการณ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การเรียนรู้ด้านภาษา ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านสมองและด้านความทรงจำ สมองจะมี

การเจริญเติบโตที่รวดเร็วกว่าสมองของเด็กที่ขาดการฝึกฝนทางด้านความคิดและความจำ ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการ

สรุปได้ว่า วุฒิภาวะและการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบของพัฒนาการ มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน เมื่อเด็กมีการเจริญเติบโตที่สมบูรณ์ มีโอกาสเรียนรู้จากการฝึกหัดและทำกิจกรรม ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ก็ย่อมจะส่งผลให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

บุญเพียร จันทวัฒนา (2553) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยซึ่งสามารถสรุปได้ 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ของบรรพบุรุษ พันธุกรรมจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน และถ่ายทอดทางพันธุกรรม จะแสดงให้เห็นถึงรูปร่าง ลักษณะภายนอกที่คนอื่น ๆ สามารถเห็นได้ เช่น รูปร่าง หน้าตา ความสูง สีผิว สีและลักษณะภายนอกของเส้นผม สีของตา ความบกพร่องบางอย่าง เช่น ตาบอดสี หัวล้าน โรคบางชนิด เช่น โรคเบาหวาน ธาลัสซีเมีย และเซวาร์ปัญญา

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็กมากที่สุด เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อพัฒนาการ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ครอบครัว เป็นสิ่งแวดล้อมแรกที่เด็กทุกคนต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เพราะจะเป็นผู้ที่สามารถสนองความต้องการทุกด้านของเด็กได้ดีที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการให้เป็นไปอย่างเหมาะสมตามวัยนั้น

2.2 โภชนาการและสุขภาพอนามัย ภาวะโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานของสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ความต้องการอาหารนั้นเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา และถ้าในขณะตั้งครรภ์ มารดาได้รับสารอาหารไม่เพียงพอหรือไม่ได้สัดส่วน เด็กที่คลอดออกมาจะมีน้ำหนักไม่ได้มาตรฐาน อ่อนแอ และเจ็บป่วย ส่วนมารดาที่ได้รับอาหารเพียงพอและมีคุณค่าครบถ้วนจะมีร่างกายแข็งแรงคลอดอย่างปลอดภัย มีลูกที่ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่เจ็บป่วยบ่อย อันจะส่งผลให้พัฒนาการทุกด้านเหมาะสม

2.3 ความผิดปกติของต่อมไร้ท่อ ต่อมที่ควบคุมการเจริญเติบโตของร่างกาย คือ ต่อมพาราไทรอยด์ ถ้าต่อมไร้ท่อนี้มีความผิดปกติในการหลั่งฮอร์โมนจะทำให้การเจริญเติบโตของร่างกายผิดปกติได้ เช่น แคระแกร็น กระดูกไม่แข็งแรง มีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพและพัฒนาการได้

2.4 ความเจ็บป่วยและอุบัติเหตุ ขนาดและความรุนแรงของการเจ็บป่วย และการได้รับอุบัติเหตุมีผลทำให้เกิดความพิการหรืออวัยวะผิดปกติ ซึ่งล้วนส่งผลต่อพัฒนาการทั้งสิ้น ส่วนใหญ่เด็ก

จะได้รับอุบัติเหตุจากการถูกน้ำร้อนลวก หก ล้ม และตกจากที่สูง ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพและ พัฒนาการของเด็ก

2.5 การเล่นและการออกกำลังกาย การออกกำลังกายจะทำให้วัยระต่าง ๆ พัฒนาได้อย่างสูงสุด นอกจากนั้น การออกกำลังกายโดยการเล่นเป็นกลุ่มจะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านสังคมที่ดีและเป็นการสะท้อนถึงการรับรู้สิ่งแวดล้อมของเด็ก ซึ่งการเล่นแบบจะช่วยให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เด็กในวัยนี้จะมีความสนใจ ชอบสงสัย และกระตือรือร้นใคร่รู้ต่อสิ่งรอบตัวต่าง ๆ จะส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดอย่างมีเหตุผล และการเล่นเป็นกลุ่มยังสะท้อนให้เห็นถึงการควบคุมอารมณ์ ความคิด และเหตุผล ให้มาสัมพันธ์กันขึ้นในรูปรวมใหม่ในด้านการสร้างสรรค์

2.6 สังคมรอบข้าง เป็นต้นแบบและปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็กได้อย่างดี ครอบครัวเป็นสังคมแรกที่เด็กสัมผัสและจะเป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก เด็กจะเลียนแบบในการปฏิบัติตามรูปแบบประเพณี วัฒนธรรม และเด็กจะได้รับการหล่อหลอมให้เป็นคนในรูปแบบของสังคมนั้น ๆ หลังจากนั้น การอบรมสั่งสอนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมต่าง ๆ ได้

นอกจากนี้มีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้แก่

ปัจจัยด้านตัวเด็ก ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนักแรกเกิด ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง โรคประจำตัว การมีไข้สูง โรคอุจจาระร่วง โรคปอดบวม ชัก การกินนมมารดา การได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก และเด็กที่ไม่มีปัญหาทางช่องปาก (ถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์, 2557; บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ และบุษบา อรรถาวิโร, 2563; ภรณ์ แก้วลี, 2559; เขียวรัตน์ รัตน์นันต์, 2557)

ปัจจัยด้านบิดามารดาหรือผู้ดูแล ได้แก่ ความเหมาะสมในการเลี้ยงดู การฝากครรภ์ของมารดา อายุของผู้ดูแล อาชีพ ระดับการศึกษา การได้รับยาธาตุเหล็กเสริมไอโอดีนขณะตั้งครรภ์ การเล่นกับเด็ก ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของบิดามารดา หรือผู้ดูแล การศึกษาของมารดาหรือผู้เลี้ยงดู รายได้ และการได้รับนมจากมารดา การให้นิทานให้เด็กฟัง (บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ และบุษบา อรรถาวิโร, 2563; ภรณ์ แก้วลี, 2559; เขียวรัตน์ รัตน์นันต์, 2557; ศูนย์อนามัยที่ 3 ชลบุรี, 2557; ไสววรรณ ไร่ประเสริฐ และคณะ, 2556)

พัฒนาการตามวัยของเด็กปฐมวัย

การมีความรู้และความเข้าใจในพัฒนาการตามวัยของเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นและสำคัญที่จะทำให้มีความรู้และความเข้าใจที่จะสามารถส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของเด็กตามธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง เพื่อที่จะได้กระตุ้นพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการตามวัย โดยพัฒนาการตามวัยของเด็กปฐมวัยมีดังต่อไปนี้ (อัมพล สุอำพัน และวันเพ็ญ บุญประกอบ, 2538)

1. พัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-1 ปี ทารกแรกเกิดมีความสามารถด้านการใช้ประสาทสัมผัส การมองเห็น การได้ยิน การรับรส รวมไปถึงการดมกลิ่น ทารกต้องการสิ่งเร้าเพื่อทำให้เกิด

ความพึงพอใจ และการถูกกระตุ้นจะทำให้มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้น ต่อจากนั้นเมื่อทารกเจริญเติบโต จะเริ่มจับ เกาะ หรือหาสิ่งที่ช่วยพยุงตัวเอง เช่น แก้ว ไม้เตี๊ยะ เด็กจะพยายามปีนขึ้น เมื่อเด็กสามารถยืนได้เด็กก็จะพยายามก้าวเดิน และจะทำซ้ำ ๆ จนประสบความสำเร็จ ก็จะสามารถแสดงอารมณ์บอกความรู้สึกของตนเองได้ทางสีหน้า ท่าทาง ช่วยเหลือตัวเองได้ อยากทำอะไรด้วยตนเอง เช่น ใช้ช้อนตักอาหารรับประทานด้วยตนเอง ชอบแสดงออกให้คนที่ใกล้ชิดรู้สึกพอใจ

มีอารมณ์ร่าเริง อารมณ์รัก โดยจะแสดงความรัก โดยการกอดรัด การหอม ตีตมารดา ตีตคนเลี้ยงดู เด็กเริ่มเข้าใจคำพูดและเริ่มเรียก “พ่อ” “แม่” รู้จักคำสั่งง่าย ๆ ได้หลายคำสั่ง เริ่มรู้จักเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และควรอยู่ในความดูแลของผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิด

2. พัฒนาการเด็กวัย 1-2 ปี เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น สามารถฝึกหัดจนเกิดทักษะเบื้องต้นได้ ควรฝึกให้เด็กเดินและปีนป่าย ทางด้านประสาทสัมผัสจะมีพัฒนาการจนถึงขั้นสมบูรณ์ สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการของตนเองได้มากขึ้น มีอารมณ์ผูกพันกับผู้เลี้ยงดูเป็นอย่างมาก มีความสามารถในการสื่อความหมายมากขึ้น ควรฝึกหัดให้เด็กหัดพูด คำคล้องจอง ร้องเพลงง่าย ๆ ทักษะที่ควรฝึก คือ การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านทางการเล่นและเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่าง ๆ ให้เด็กช่วยเหลือตนเองง่าย ๆ โดยให้เด็กถือช้อนส้อม ตักรับประทาน อาหาร ถูถ้วยน้ำ ฝึกใส่ถุงเท้ารองเท้าด้วยตนเอง เรียนรู้จากการเล่นที่ต้องใช้วิธีการของตนเอง เริ่มพัฒนาเมื่ออายุ 1 ปี และจะมากยิ่งขึ้นเมื่ออายุย่างเข้า 2 ปี มีทักษะการเข้าสังคม ชอบแสดงออก และทำท่าทางเลียนแบบบุคคลรอบตัว

3. พัฒนาการเด็กวัย 2-3 ปี เป็นวัยที่เริ่มที่จะควบคุมตนเอง ทำอะไรด้วยตนเองหลายอย่าง ควรสนับสนุนให้เด็กได้พึ่งพาตนเองก่อนตามความเหมาะสมตามวัย เพื่อแสดงถึงคุณค่าและความสามารถของตนเอง จะทำให้เด็กมีความมั่นใจและรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง เด็กจะสามารถเก็บของใช้ได้ด้วยตนเอง ชอบช่วยเหลือตนเอง มีความสามารถในการใช้ภาษาดีขึ้น ควรให้เด็กได้ดูหนังสือ ภาพ อ่านหนังสือที่มีคำคล้องจองสั้น ๆ ง่าย ๆ ให้ฟัง เด็กเลียนแบบการพูดและพูดตามผู้ใหญ่ เมื่ออ่านให้ฟังบ่อย ๆ เด็กจะจำและเมื่อเห็นภาพนั้นอีก เด็กจะนึกคำพูดที่เกี่ยวข้องกับภาพนั้น ๆ และสามารถพูดให้ฟังได้ นอกจากนี้ เด็กมักเลียนแบบบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ ชอบการเคลื่อนไหวร่างกาย สามารถใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้ดีขึ้น เช่น ทรงตัวได้ดี เดินคล่อง ชอบวิ่งและหยุดวิ่งได้ทันที สามารถใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กได้คล่องแคล่วขึ้น

4. พัฒนาการเด็กวัย 3-4 ปี เมื่อเด็กย่างเข้าอายุ 3 ปี เด็กจะช่วยเหลือตนเองมากขึ้น เริ่มเดินได้เก่งและมีความมั่นคง ชอบวิ่ง ชอบกระโดด และหยุดได้ทันที ยืนเขย่งปลายเท้าได้ชั่วคราว ซ้ำกิจกรรม 3 ล้อได้คล่องแคล่ว ชอบช่วยเหลือ ชอบช่วยทำงานบ้าน พูดเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ ใช้ภาษาได้มากขึ้น สามารถโต้ตอบดีขึ้น มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และมีจินตนาการสูง เริ่มสนใจการเล่นร่วมกับเด็กอื่น ๆ สามารถแยกจากผู้ที่ได้ผูกพันได้ และพร้อมที่จะไป

อยู่กับคนอื่น นั่นคือ เป็นวัยที่เริ่มห่างจากครอบครัวไปสู่โรงเรียนอนุบาล เด็กสามารถควบคุม การขับถ่ายเองได้ แต่เด็กบางคนยังมีปัสสาวะรดที่นอนอยู่บ้าง ควรฝึกเด็กอย่างค่อยเป็นค่อยไป

5. พัฒนาการเด็กวัย 4-5 ปี เมื่อเด็กย่างเข้าอายุ 4 ปี การเคลื่อนไหวและการทรงตัวจะ เป็นไปได้อย่างคล่องตัวและมั่นคงยิ่งขึ้น กระโดดได้สูงขึ้น การใช้มือคล่องแคล่วขึ้น สามารถวาดรูป วงกลม สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม และกากบาทได้ ชอบทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น ปั้น วาดรูป ระบายสี มีความคิดและมีจินตนาการสูง สามารถขว้าง โยน รับลูกบอลได้แม่นยำขึ้น เด็กในวัยนี้ชอบออกกำลัง ภาย ชอบเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา มีความร่าเริงแจ่มใส ตื่นตัว และสนใจสิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมให้ เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหว ออกกำลังกายกลางแจ้ง อย่างเพียงพอในช่วงกลางวัน โดยมีการดูแล ป้องกันอันตรายควบคู่ไปด้วยเสมอ มีคำถามเกี่ยวกับเมื่อไรและทำไมมากขึ้น มีข้อแย้งหรืออ้างเหตุผล มากขึ้น รักครู รักเพื่อน ชอบสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ควรส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อเพิ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น การสังเกต และการจำแนกประเภท

6. พัฒนาการเด็กวัย 5-6 ปี พัฒนาการเด็กในวัยนี้จะช่วยเหลือตัวเองได้มากยิ่งขึ้น มีความ เชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล สามารถรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เรียนรู้รูปร่าง รูปร่าง ขนาด ตามลักษณะคุณสมบัติของสิ่งของได้หลายอย่าง เช่น วงกลม สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม กากบาท สามารถเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ สนใจเล่น และแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ๆ เชื่อฟังและทำตามคำสั่ง ของคุณครูด้วยความอดทน และรู้จักการรอคอย ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาบุคลิกภาพการเข้าสังคม และสามารถใช้กล่อมเนื้อมัดเล็ก กล่อมเนื้อมัดใหญ่ ได้ค่อนข้างดี เช่น สามารถเขียนชื่อตนเองได้ กระโดดกระต่ายขาเดียว ขี่จักรยาน 2 ล้อได้ เด็กในวัยนี้ยังชอบเคลื่อนไหวร่างกายมากกว่าอยู่เฉย ๆ เด็กจะสนใจการสื่อสาร การวาดภาพที่มีความหมายมีความเป็นความจริงมากขึ้น สามารถแก้ปัญหา เล็ก ๆ ได้ด้วยตนเอง มีความคิดเป็นของตนเอง หรือบางครั้งเลียนแบบจากผู้ที่เด็กใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ๆ อารมณ์ในเด็กวัยนี้สงบลงบ้าง พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ปรับตัว เข้ากับสังคมภายนอกได้

จากพัฒนาการตามวัยพอสรุปได้ว่า พื้นฐานของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ในวัยต้นของชีวิตนั้นเป็นพื้นฐาน ของพัฒนาการของมนุษย์ เนื่องจากการเจริญเติบโตและพัฒนาการมีความเกี่ยวข้องและพัฒนา ต่อเนื่องกัน ไม่ว่าในวัยเด็กจะมีพัฒนาการแต่ละด้านอย่างไร ก็ย่อมส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก เมื่อเจริญเติบโตเช่นนั้น

การจำแนกพัฒนาการเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยแต่ละคนโดยธรรมชาติแล้วย่อมมีพัฒนาการในทุกด้านที่แตกต่างกัน โดยแบ่ง ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้าน สติปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

นิตยา คชภักดี (2543) จำแนกพัฒนาการของมนุษย์แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านร่างกาย (Physical หรือ Psycho-Motor Development) หมายถึง ความสามารถทางด้านร่างกายในการทรงตัวและการเคลื่อนไหวโดยการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor) เช่น นั่ง ยืน เดิน วิ่ง กระโดด เป็นต้น การใช้การรับรู้สัมผัส และการใช้มือและตาในการประสานกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (Fine Motor-Adaptive) เช่น การหยิบจับสิ่งของ การขีดเขียน การปั้น การประดิษฐ์ เป็นต้น

2. ด้านสติปัญญา (Cognitive Development) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การรับรู้ รู้จักสังเกต จดจำ วิเคราะห์ การรู้คิด รู้เหตุผล และการแก้ปัญหา รวมถึงการแสดงความสามารถทางสติปัญญาที่แสดงออกด้วยการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายและการกระทำ

3. ด้านจิตใจและอารมณ์ (Emotional Development) หมายถึง ความสามารถในการรู้สึก เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว และเป็นความสามารถในการแยกแยะความรู้สึก ซึ่ง และการควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือต่อตนเอง (Self-Esteem) หรือการมีอัตมโนทัศน์

4. ด้านสังคม (Social Development) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสังคม คือ ทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ เป็นตัวของตัวเอง และรู้จักกาลเทศะ รวมถึงการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน (Personal-Social) การแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และการดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

อรุณี หรดาล (2548) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็ควัย 3-5 ปี ไว้ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เด็ควัยนี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องความสูงและน้ำหนัก เด็ควัยนี้ชอบการเคลื่อนไหว มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเดิน การวิ่ง การหยิบจับ และการช่วยตนเอง สามารถบังคับและควบคุมการทรงตัวได้ดี ทำให้เด็กในวัยนี้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวและออกกำลังในลักษณะต่าง ๆ

2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ควัยนี้ รุนแรงกว่าวัยทารก เมื่อมีอารมณ์จะแสดงออกอย่างเต็มที่ไม่มีปิดบังซ่อนเร้น แต่ก็เกิดเพียงชั่วขณะแล้วก็หายไป การที่เด็กเปลี่ยนแปลงอารมณ์ง่ายเพราะมีความสนใจอะไรก็ตามในระยะสั้น ๆ เมื่อมีสิ่งที่น่าสนใจกว่าก็จะเปลี่ยนอารมณ์ไปตามสิ่งนั้น ๆ

3. พัฒนาการด้านสังคม เด็กเริ่มสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมครั้งแรกในครอบครัวโดยมีปฏิสัมพันธ์กับบิดา มารดา และญาติพี่น้อง เมื่อเด็กโตขึ้นต้องไปเรียนที่สถานศึกษา เด็กก็เริ่มเรียนรู้การติดต่อและการมีสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ภายนอกครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัย

เดียวกันจะเรียนรู้การปรับตัวเข้าสังคมกับเด็กคนอื่น ๆ พร้อม ๆ กับการรู้จักร่วมมือในการเล่นร่วมกับกลุ่มเพื่อน

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กในวัยนี้เป็นระยะเวลาของการพัฒนาภาษา มีการฝึกฝนการใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของการพูดคุย การตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในโรงเรียน เด็กจะใช้ภาษาแทนความคิด และใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นได้ คำพูดของเด็กวัยนี้อาจทำให้ผู้ใหญ่บางคนเข้าใจว่าเด็กรู้มากแล้ว แต่ที่จริงเด็กยังไม่เข้าใจความหมายของคำและเรื่องราว

หนึ่งฤทัย เกื้อเอียด และคณะ (2560) ได้กล่าวถึง ประเภทของพัฒนาการเด็กว่า พัฒนาการของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคมและคุณธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development) เป็นพัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor Development) และกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Development) เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถของร่างกายในการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวโดยใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การนั่ง การยืน การเดิน เป็นต้น ส่วนการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การใช้สายตา และการใช้มือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การหยิบจับสิ่งของ การวาดรูป และการขีดเขียน เป็นต้น

2. พัฒนาการด้านสติปัญญา (Cognitive Development) และพัฒนาการด้านภาษา (Language Development) เป็นความสามารถในการเรียนรู้เชิงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ด้วยกระบวนการรับรู้ สังเกต จดจำ วิเคราะห์ คิดเชิงเหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหา การใช้ภาษาในการสื่อความหมาย และความเข้าใจ เป็นกระบวนการที่สนับสนุน และส่งเสริมให้เด็กเกิดกระบวนการรับรู้และเรียนรู้ความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ผ่านระบบประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย การสัมผัสสักรูปและรูปทรงต่าง ๆ และการเรียกชื่อ

3. พัฒนาการด้านอารมณ์ (Emotional Development) เป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึก เช่น ความพอใจ ความรัก ความชอบ ความโกรธ และความกลัว พัฒนาการด้านอารมณ์ เป็นความสามารถในการควบคุมการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการสร้างความรู้สึกนับถือต่อตนเอง (Self-Esteem) การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกที่เหมาะสมกับวัย สามารถรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง

4. พัฒนาการด้านสังคม (Social Development) และคุณธรรม (Moral Development) เป็นทักษะความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพร่วมกับผู้อื่นในการปรับตัว การทำตามบทบาทหน้าที่ของตน ความร่วมมือกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ การเป็นตัวของตัวเอง และการรู้จักกาลเทศะ ซึ่งพัฒนาการด้านสังคมและคุณธรรมที่ช่วยให้เด็กมีความสามารถในการปรับตัว ใช้ชีวิตร่วมกับบุคคล

อื่น และดูแลตนเองในกิจวัตรประจำวัน การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมและคุณธรรมทำได้ โดยการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม การได้เล่นอย่างอิสระ การเล่นกับเด็กวัยเดียวกัน ได้รู้จักแบ่งปัน และการรอคอย เป็นต้น

จากลักษณะของพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาการทางด้านร่างกาย หมายถึง พัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก การใช้สายตา การใช้มือประสานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ หมายถึง การแสดงความรู้สึก เช่น ความพอใจ ความรัก ความชอบ ความโกรธ และความกลัว รวมไปถึงการเรียนรู้ความผิดชอบชั่วดี การมีคุณธรรมและจริยธรรม 3) พัฒนาการด้านสังคม หมายถึง การรู้จักมารยาททางสังคม การมีระเบียบวินัย การเล่นหรือการทำงานเป็นกลุ่ม การให้รู้จักรอคอย การแบ่งปัน มีความรับผิดชอบ และช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง การรับรู้ทางสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การดู การฟัง การดม การชิม และการสัมผัสต่าง ๆ วิธีการคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การมีความคิดที่สร้างสรรค์ การจำ การฝึกพูด และการเข้าใจคำศัพท์ต่างๆ

การที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการนั้น บิดามารดาก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการ ให้เด็กได้มีพัฒนาการทุก ๆ ด้านให้เหมาะสมกับวัย แล้วยังเป็นการให้ความรัก ความเข้าใจ ความผูกพันของคนในครอบครัว เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ดังนี้

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและผลต่อพฤติกรรมของเด็ก

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและผลต่อพฤติกรรมของเด็ก มีลักษณะดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา หมายถึง บทบาทของบิดามารดาของเด็กในฐานะคู่สมรส โดยจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่มีต่อพฤติกรรมของเด็ก มีดังต่อไปนี้ (ฉวีวรรณ กินาวงศ์, 2533)

1.1 ครอบครัวที่เรียกว่า “บ้านแตก” (Broken Home) หมายถึง ครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างกันจนทำให้เด็กมีปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคมและทำให้เด็กมีพฤติกรรมเกรงไม่คอยฟังใคร รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อยและเป็นโรคประสาท

1.2 ครอบครัวที่บิดามารดาไม่สามารถปรับตัวในชีวิตการเป็นสามีภรรยา กันได้ เช่น ทะเลาะกันบ่อย ๆ ให้เด็กเห็นทุกวัน จนทำให้เด็กกลายเป็นเด็กมีปัญหาได้

1.3 ครอบครัวที่บิดามารดาไม่มีเวลาให้กับเด็ก จะทำให้เด็กรู้สึกถูกทอดทิ้ง ขาดความรักและความเอาใจใส่ ขาดความอบอุ่น รู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียว ซึ่งมีผลที่ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพไม่ดีเท่าที่ควร

1.4 เด็กกำพร้า เช่น บิดามารดาแต่งงานใหม่หรือเสียชีวิตจะส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กเป็นอย่างมาก

1.5 ครอบครัวที่มีบรรยากาศภายในบ้านเป็นกันเอง บิดามารดารักใคร่กลมเกลียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และไม่ทำให้เด็กที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีปัญหาในอนาคต

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและเด็ก หมายถึง ความรู้สึกที่บิดามารดาพึงมีต่อเด็ก และความรู้สึกที่เด็กมีต่อบิดามารดา ความสัมพันธ์แบบนี้มักจะขึ้นอยู่กับเจตคติของบิดามารดาที่มีต่อเด็ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 แบบ ดังต่อไปนี้ (ฉวีวรรณ กินาวงศ์, 2533)

2.1 บิดามารดารักและคอยช่วยเหลือเอาใจใส่เด็กมากเกินไป ผลที่บิดามารดาตามใจมากเกินไปทำให้เด็กต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา ทำให้ไม่กล้าทำหรือไม่กล้าตัดสินใจอะไรเอง และเมื่อเข้าโรงเรียนจะพบเจอปัญหาที่ย่างยากต่าง ๆ ตามมา

2.2 บิดามารดาเอาใจเด็กมากเกินไป บิดามารดาประเภทนี้จะตามใจเด็กและจะยอมทำตามคำขอของเด็กทุกอย่าง ซึ่งต่อไปในอนาคต เด็กจะดื้อรั้นไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่และชอบเอาแต่ใจตนเอง

2.3 บิดามารดาที่ทอดทิ้งเด็ก บิดามารดาประเภทนี้จะไม่เอาใจใส่เด็ก จะไม่นึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของเด็ก ผลของการที่ทิ้งเด็กมากเกินไป ส่งผลทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ชอบเรียกร้องความสนใจ ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอน ชอบตีหรือทะเลาะกับเพื่อนอยู่เสมอ หรือเป็นเด็กที่ไม่ยอมสู้คน ขี้อาย กลัว และมีอารมณ์ที่ไม่มั่นคง

2.4 บิดามารดายอมรับเด็ก บิดามารดาประเภทนี้จะยอมรับให้ความสำคัญกับเด็ก ทำให้เด็กเกิดความรักความอบอุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและเด็กเป็นไปอย่างราบรื่น

2.5 บิดามารดาที่ชอบบังคับเด็ก บิดามารดาประเภทนี้จะให้เด็กทำตามทุกอย่าง เด็กจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวเข้าสังคมที่ดี มีมารยาทมากกว่าเด็กที่บิดามารดาปล่อยให้ เป็นอิสระ แต่อย่างไรก็ตามเด็กก็จะเป็นคนขี้อาย มีความรู้สึกไวต่อสิ่งที่มีกระทบกระเทือนจิตใจ มีปมด้อย ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น

2.6 บิดามารดายอมจำนนต่อเด็ก บิดามารดาประเภทนี้จะยอมให้เด็กเป็นใหญ่ มีสิทธิทุกอย่างภายในบ้าน เวลาที่เด็กต้องการอะไรก็จะหามาให้ ซึ่งจะทำให้เด็กทำตัวเป็นนายที่คอยข่มบิดามารดา ไม่ค่อยมีความเคารพนับถือบิดามารดาเท่าที่ควร

บิดามารดากับการเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

วรารักษ์ รักรวิชัย (2533) กล่าวถึง การเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว แบ่งการเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การเลี้ยงดูโดยให้ความรักความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย เป็นการเลี้ยงดูแบบที่บิดามารดาต้องให้ความรักความเอาใจใส่และความเข้าใจแบบใช้เหตุผลกับเด็ก บิดามารดาต้องให้

ความสำคัญโดยถือว่าเด็กคือส่วนสำคัญของครอบครัว จัดประสบการณ์ให้ตรงตามความเหมาะสมกับความสามารถของเด็ก บิดามารดาเป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษา ให้ความมั่นคง ปลอดภัย เพิ่มทักษะให้เกิดการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2. การเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาากับเด็ก เป็นลักษณะที่บิดามารดาเคี้ยวเช้ญกำหนดวิธีชีวิตให้กับเด็ก เด็กมีหน้าที่ทำตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการของบิดามารดาทุกอย่าง แม้ว่าเด็กจะไม่ชอบ เช่น บิดามารดาที่กำหนดอาหารให้กับเด็กทุกมื้อต้องกินให้หมด

3. การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยตามอำเภอใจ ไม่สนใจความเป็นอยู่ ไม่ดูแลการเจ็บป่วย ไม่คอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง และมักดูต่ำ ลงโทษรุนแรงเมื่อเด็กทำผิด และเมื่อเด็กซักถามบิดามารดามักตอบว่าอย่ามาทวงใจ

4. การเลี้ยงดูแบบรักและไม่รู้จักการแก้ปัญหาเอง ถนอมเกินไป บิดามารดาคอยปกป้อง คอยช่วยเหลือทุกอย่างจนเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพ

การส่งเสริมสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของแต่ละบุคคล ให้มีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยมีผู้ให้ความหมายของการส่งเสริมสุขภาพ ไว้ดังนี้

องค์การอนามัยโลก ตามกฎบัตรออตตาวา (Ottawa Charter, 1986) กฎบัตรกรุงเทพฯ (Bangkok Charter, 2005) กฎบัตรโตรอนโต (Toronto Charter, 2010) ให้ความหมาย การส่งเสริมสุขภาพ ไว้ว่า เป็นกระบวนการส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มความสามารถในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพของตนเอง (สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ, 2545 อ้างถึงใน ภัทรา ชูริค, 2560)

Green & Kreuter (1991 อ้างถึงใน วาสนา สารการ, 2544) ให้ความหมายว่า การส่งเสริมสุขภาพ เป็นการผสมผสานระหว่างการสนับสนุนด้านการศึกษาและสิ่งแวดล้อม เพื่อการกระทำกิจกรรมและการสร้างเงื่อนไขของชีวิต อันนำมาซึ่งสุขภาพ

Pender et al. (2006 อ้างถึงใน สุกัญญา บุญวรสถิต, 2558) กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพ เป็นการกระทำของบุคคลที่มีเป้าหมายสำคัญในเรื่องของความเป็นอยู่ของสุขภาพที่ดีขึ้น และเป็นไปตามเป้าหมายในการมีสุขภาพที่ดีของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ในการควบคุมดูแลสุขภาพให้ได้ตามเป้าหมาย และปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ จนเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต

อำพล จินดาวัฒนะ และคณะ (2551) กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มความสามารถในการควบคุมและส่งเสริมพัฒนาสุขภาพของตนเอง ในการบรรลุตามเป้าหมายการมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม บุคคลและกลุ่มบุคคลต้องสามารถบอกและตระหนักถึงความปรารถนาของตนเองที่จะสามารถตอบสนองต่อปัญหา ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มความสามารถในการควบคุม พัฒนาสุขภาพของตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายในการมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

ทฤษฎีแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Health Promotion Model)

ทฤษฎีแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ พัฒนาจากผลการวิจัยในกลุ่มประชากร ทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ (Pender, 1996)

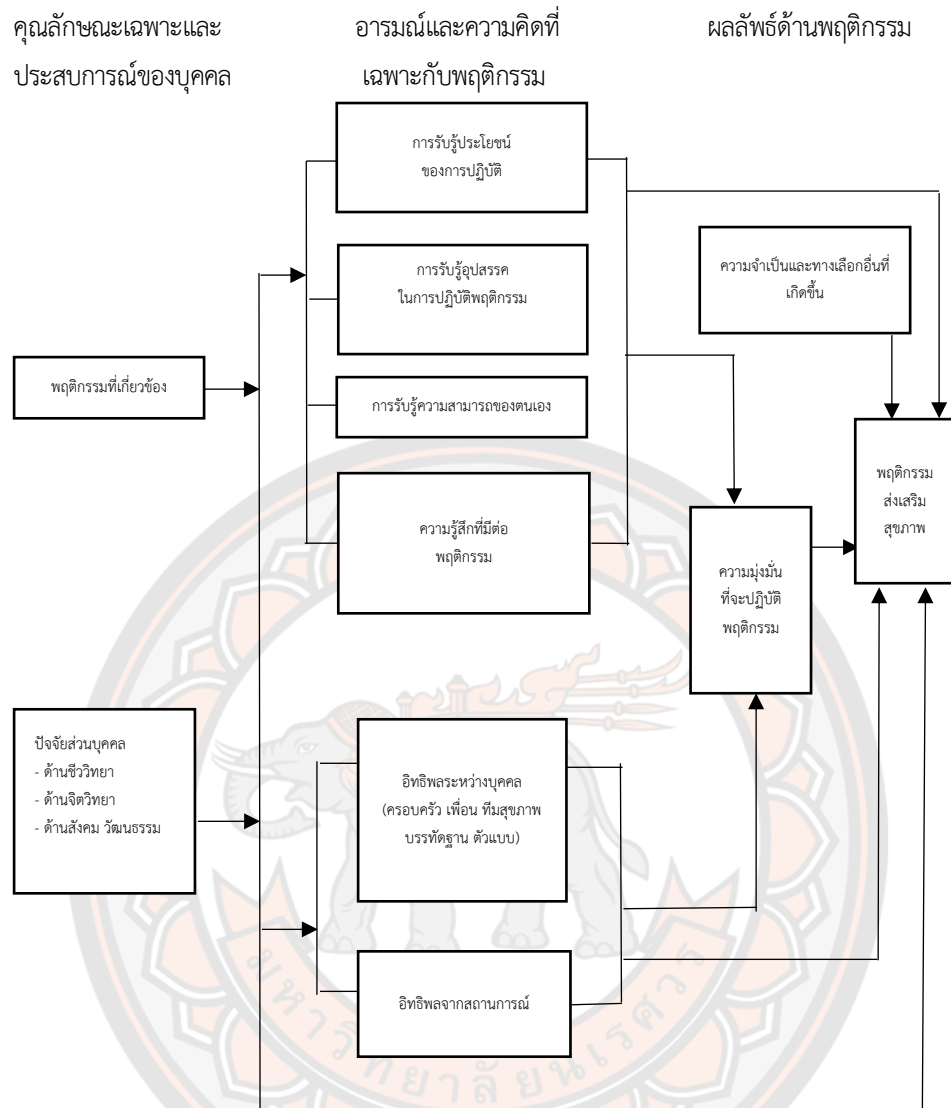
ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎี

ความเชื่อพื้นฐานให้ความสำคัญกับบุคคลที่จะเป็นผู้กำหนดบทบาทและการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมสุขภาพ ดังนี้

1. บุคคลพยายามสร้างสรรค์สภาพความเป็นอยู่เพื่อสุขภาพที่ดีที่สุดของตนเอง
2. บุคคลมีความสามารถในการไตร่ตรองหรือสะท้อนคิดเพื่อรู้จักตนเอง (Self-Awareness) และสามารถประเมินความสามารถของตนเอง
3. บุคคลให้คุณค่ากับการเจริญเติบโตและการที่ดี และพยายามรักษาคุณภาพระหว่างความเปลี่ยนแปลงและความดำรงอยู่
4. บุคคลพยายามและกระตือรือร้นในการปรับพฤติกรรมของตนเอง
5. บุคคลเป็นองค์รวม มีการบูรณาการของกาย จิต สังคม และวิญญาณ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตนเองและถูกปรับเปลี่ยนโดยสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา
6. บุคลากรด้านสุขภาพเป็นสิ่งแวดล้อมด้านบุคคล (Interpersonal Environment) ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคลในระยะต่าง ๆ ของช่วงชีวิต
7. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคลต้องริเริ่ม ปรับเปลี่ยนแบบแผนของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบของแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพ

องค์ประกอบของแบบจำลอง ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะและประสบการณ์ของบุคคล (Individual Characteristics and Experiences) 2) อารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรม (Behavior-Specific Cognitions and Affect) 3) ผลลัพธ์ด้านพฤติกรรม (Behavioral Outcome)

ภาพ 1 แสดงแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Health Promotion Model)

ที่มา: Pender (1996, อ้างถึงใน ภัทรา ซูริค, 2560)

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะและประสบการณ์ของบุคคล (Individual Characteristics and Experiences)

บุคคลแต่ละคนมีคุณลักษณะและประสบการณ์เฉพาะตนและแตกต่างกัน ส่งผลต่อการกระทำที่แตกต่างกัน คุณลักษณะและประสบการณ์ที่สำคัญ คือ พฤติกรรมเดิมที่เกี่ยวข้องและปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 พฤติกรรมเดิมที่เกี่ยวข้อง (Prior related Behavior) พฤติกรรมที่บุคคลเคยปฏิบัติมาก่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการมีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ อิทธิพลโดยตรงอาจเกิดจากการสร้างเป็นนิสัยทำให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมนั้นโดยอัตโนมัติ อิทธิพลทางอ้อมนั้นสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) พฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติจริงเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ทำให้บุคคลรับรู้สมรรถนะของตน พฤติกรรมเดิมจึงเป็นปัจจัยที่มีผลทั้งต่อการรู้คิดและอารมณ์ที่เฉพาะกับพฤติกรรมสามารถช่วยให้บุคคลปรับความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ผ่านมาในทางบวก โดยมุ่งเน้นที่ประโยชน์ของพฤติกรรม สอนวิธีการเอาชนะอุปสรรคเพื่อให้สามารถกระทำพฤติกรรมได้สำเร็จ และส่งเสริมให้รับรู้สมรรถนะและอารมณ์ของตนเองในทางบวก โดยผ่านประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จและการป้อนกลับทางบวก

1.2 ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) ปัจจัยส่วนบุคคลแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านชีวภาพ จิตใจ และสังคมวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรง ทั้งต่ออารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรม (Behavior-Specific Cognitions and Affect) พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

1.2.1 ปัจจัยด้านชีวภาพ ได้แก่ อายุ เพศ ดัชนีมวลกาย (Body Mass Index) ภาวะทางการแพทย์พื้นฐาน (เช่น วัณโรค วัณโรคประจำเดือน) ขีดความสามารถในการทำงานแบบต่อเนื่อง ความแข็งแรง ความคล่องแคล่วว่องไว หรือการทรงตัว

1.2.2 ปัจจัยด้านจิตใจ ได้แก่ ความรู้สึกในคุณค่าของตนเอง แรงจูงใจในตนเอง สมรรถภาพส่วนบุคคล การรับรู้ภาวะสุขภาพ และการนิยามสุขภาพ

1.2.3 ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ เชื้อชาติ ชนชาติ ลักษณะทางวัฒนธรรม การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคลบางปัจจัยมีอิทธิพลเฉพาะบางพฤติกรรมเท่านั้น เช่น ขีดความสามารถในการทำงานแบบต่อเนื่อง มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย แต่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ดังนั้น ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรพิจารณาเลือกเฉพาะปัจจัยที่มีข้อสนับสนุนเชิงทฤษฎีที่สามารถอธิบายหรือทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เป็นเป้าหมายได้ และควรคำนึงว่าปัจจัยส่วนบุคคลบางปัจจัยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรม (Behavior Specific Cognitions and Affect)

ปัจจัยทางด้านอารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรมเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ และยังเป็นแก่นที่สำคัญสำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เนื่องจากสามารถปรับเปลี่ยนได้ด้วยวิธีการทางพยาบาล ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่

2.1 การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรม (Perceived Benefits of Action) ในการวางแผนปฏิบัติพฤติกรรมนั้น บุคคลมักนึกถึงประโยชน์ที่จะได้รับหรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น การคาดการณ์ดังกล่าวเป็นการวางมโนภาพของผลด้านบวกหรือผลที่เสริมแรง โดยอาศัยประสบการณ์ตรงของบุคคลนั้น หรือจากการสังเกตประสบการณ์ของผู้อื่น บุคคลมีแนวโน้มที่จะพยายามปฏิบัติพฤติกรรมที่มีความเป็นไปได้สูงว่าจะเกิดประโยชน์ ประโยชน์ดังกล่าวมีทั้งประโยชน์ภายใน เช่น ความรู้สึกตื่นตัว ความอ่อนล้าลดลง และประโยชน์ภายนอก เช่น การได้รับรางวัล การได้เข้าร่วมกลุ่มในสังคม การรับรู้ประโยชน์ภายนอก เป็นแรงจูงใจที่สำคัญ ซึ่งทำให้บุคคลเริ่มปฏิบัติ ส่วนการรับรู้ประโยชน์ภายในเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลปฏิบัติต่อเนื่อง การรับรู้ประโยชน์มีอิทธิพลโดยตรงจูงใจให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และโดยอ้อมผ่านเจตจำนงในการปฏิบัติพฤติกรรมตามแผน แต่อิทธิพลมากขึ้นอยู่กับความสำคัญของประโยชน์ และระยะเวลาระหว่างการปฏิบัติและการเกิดประโยชน์

2.2 การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรม (Perceived Barrier to Action) การคาดการณ์ถึงอุปสรรคต่าง ๆ ของการปฏิบัติพฤติกรรมมีผลต่อความตั้งใจและการลงมือปฏิบัติของบุคคล อุปสรรคเหล่านั้นเป็นสิ่งที่บุคคลวางมโนภาพไปเองหรือมีอยู่จริง เช่น ความไม่เหมาะสม ความไม่สะดวก ความสิ้นเปลือง ค่าใช้จ่าย ความยากลำบาก การสูญเสียเวลา อุปสรรคมักถูกมองว่าเป็นสิ่งที่สกัดกั้นและกีดขวางการปฏิบัติพฤติกรรม รวมทั้งทำให้บุคคลเกิดการสูญเสีย เช่น การสูญเสียความพึงพอใจส่วนบุคคล อาจเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้คนไม่สามารถเลิกพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคกระตุ้นให้คนหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมสุขภาพ โดยเฉพาะเมื่อบุคคลขาดความพร้อมในการปฏิบัติและมีการรับรู้อุปสรรคสูง แต่ถ้ามีความพร้อมในการปฏิบัติสูงและมีการรับรู้อุปสรรคต่ำจะมีโอกาสปฏิบัติพฤติกรรมมากขึ้น การรับรู้อุปสรรคมีอิทธิพลโดยตรงคือขัดขวางการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และโดยอ้อมจะทำให้เจตจำนงในการปฏิบัติพฤติกรรมตามแผนลดลง

2.3 การรับรู้สมรรถนะของตนเอง (Perceived Self-Efficacy) เป็นแนวคิดที่นำมาจากทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะของตนเองของแบนดูรา ในแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพนี้ อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติพฤติกรรม (Activity related Affect) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้สมรรถนะของตนเอง กล่าวคือ ยิ่งมีอารมณ์ด้านบวกมากจะยิ่งรับรู้สมรรถนะของตนเองสูงขึ้น และการรับรู้สมรรถนะของตนเองมีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรม ถ้า

บุคคลรับรู้สมรรถนะของตนเองสูงจะยิ่งรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมต่ำ การรับรู้สมรรถนะของตนเองมีอิทธิพลในการส่งเสริมการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้ง โดยตรงและโดยอ้อมผ่านทาง การรับรู้อุปสรรคและเจตจำนงในการปฏิบัติพฤติกรรมตามแผน

2.4 อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติพฤติกรรม (Activity related Affect) ในการปฏิบัติพฤติกรรมใด บุคคลจะมีอารมณ์หรือความรู้สึกด้านบวกและด้านลบเกิดขึ้นร่วมด้วย

2.5 อิทธิพลระหว่างบุคคล (Interpersonal Influences) อิทธิพลระหว่างบุคคล เป็นความนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ความเชื่อ และเจตคติของบุคคลอื่น ความนึกคิดนี้อาจตรง หรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ แหล่งสำคัญที่สุดของอิทธิพลระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรม ส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน เจ้าหน้าที่ทางด้านสุขภาพ นอกจากนี้ ยังรวมถึงบรรทัดฐานทางสังคม แรงสนับสนุนทางสังคม และตัวแบบอย่าง บรรทัดฐานทางสังคมเป็นสิ่งที่กำหนด มาตรฐานสำหรับการปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ แรงสนับสนุนทางสังคมเป็นแหล่ง ประโยชน์ในการสนับสนุน การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ส่วนตัวแบบแสดงให้เห็นถึงลำดับ ชั้นของพฤติกรรมตามทฤษฎีแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ บุคคลแต่ละคนไวต่อ ความปรารถนาแบบอย่างและความชื่นชมของบุคคลอื่นแตกต่างกัน ถ้ามีแรงจูงใจเพียงพอบุคคลจะ ปฏิบัติตามวิถีทางที่สอดคล้องกับอิทธิพลของบุคคลอื่น โดยมักจะปฏิบัติพฤติกรรมที่จะได้รับการชื่น ชมและพฤติกรรมที่สังคมสนับสนุน การที่อิทธิพลของบุคคลอื่นมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล บุคคลนั้น จะต้องให้ความสนใจต่อพฤติกรรม ความปรารถนา และสิ่งกระตุ้นจากผู้อื่น ทำความเข้าใจและซึมซับ สิ่งเหล่านั้นเข้าสู่สมโนภาพ (Cognitive Representation) เกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น ๆ การยอมรับ อิทธิพลของบุคคลอื่นอาจแตกต่างกันไปตามระยะพัฒนาการ ดังจะเห็นได้ชัดเจนในเด็กวัยรุ่น นอกจากนี้ พบว่าในบางวัฒนธรรมมีการเน้นอิทธิพลของผู้อื่นค่อนข้างมาก

2.6 อิทธิพลจากสถานการณ์ (Situation Influences) อิทธิพลจากสถานการณ์เป็น การรับรู้และความรู้สึกนึกคิดของบุคคลเกี่ยวกับสถานการณ์หรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ซึ่งสามารถส่งเสริมหรือขัดขวางการปฏิบัติพฤติกรรม ได้แก่ การรับรู้ทางเลือกที่มีอยู่ ลักษณะของ ความต้องการ และสุนทรียภาพของสิ่งแวดล้อมที่พฤติกรรมดังกล่าวจะถูกปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพล โดยตรงต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และโดยอ้อมผ่านเจตจำนงในการปฏิบัติพฤติกรรมตามแผน

3. องค์ประกอบผลลัพธ์ทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Outcome)

3.1 เจตจำนงในการปฏิบัติพฤติกรรมตามแผน (Commitment to a Plan of Action) โดยทั่วไปเจตจำนงในการปฏิบัติพฤติกรรมตามแผนเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคลริเริ่มและปฏิบัติ พฤติกรรมจากเริ่มต้นไปจนจบได้ เว้นแต่เมื่อมีความต้องการหรือความชอบอื่นที่เหนือกว่า เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความรู้ ความคิด ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1.1 ความต้องการและความชอบอื่นในขณะนั้น (Immediate Competing Demands and Preferences) หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นทางเลือกอื่นซึ่งเข้ามาอย่างกะทันหันก่อนที่จะปฏิบัติพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่วางแผนไว้ ความต้องการอื่นเป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้คาดคิดไว้ก่อน ขึ้นอยู่กับความต้องการภายนอก หรือเพราะความบังเอิญด้านสภาพแวดล้อม บุคคลควบคุมได้ค่อนข้างน้อย เช่น มีงานด่วนต้องทำ ต้องดูแลครอบครัว บุคคลจำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียต่อตนเองหรือต่อผู้อื่นที่มีความสำคัญ ส่วนความชอบอื่น หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นทางเลือก ความชื่นชอบในสิ่งนั้นสามารถทำให้บุคคลไม่ปฏิบัติพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพได้ การที่จะต้านทานความชอบอื่นได้ต้องอาศัยความสามารถในการควบคุมกำกับตนเอง ซึ่งแต่ละคนมีแตกต่างกัน ความต้องการและความชอบอื่นที่เข้ามาขณะนั้น ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อโอกาสที่จะปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ รวมทั้งลดเจตจำนงในการปฏิบัติ ทำให้บุคคลไม่ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ตั้งใจไว้ การมีเจตจำนงในการปฏิบัติตามแผนอย่างแข็งแกร่งช่วยให้สามารถคงการปฏิบัติพฤติกรรมจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ แม้จะมีความต้องการและความชอบอื่นในขณะนั้น

3.1.2 พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ เป็นเป้าหมายสุดท้ายหรือผลลัพธ์ในแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพนี้ พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพจะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพดีตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะเมื่อผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตทุกด้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เยาวรัตน์ รัตน์นันต์ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย เขตสุขภาพที่ 8 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร และจังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยและมารดาหรือผู้ดูแล จำนวน 905 คน โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับมารดาหรือผู้ดูแล สมุดบันทึกสุขภาพ กราฟเจริญเติบโต และประเมินพัฒนาการเด็กวัย 0-5 ปี โดยใช้เครื่องมือ Denver II ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 66.3 พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 33.7 โดยพบว่ามีพัฒนาการสงสัยล่าช้าด้านภาษามากที่สุด ร้อยละ 36.6 ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ ปัจจัยด้านมารดา ได้แก่ อาชีพของมารดา ระดับการศึกษา และการได้รับยาธาตุเหล็กเสริมไอโอดีน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อายุของผู้ดูแลเด็ก อาชีพของผู้ดูแลเด็ก และการเล่นกับเด็ก ปัจจัยด้านเด็ก ได้แก่ น้ำหนักแรกเกิด โรคประจำตัวเด็ก และส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ

สกวรัตน์ เทพรักษ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุแรกเกิด-5 ปี จำนวน 1,600 คน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยตามดัชนีน้ำหนักตามเกณฑ์อายุและตามดัชนีน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง

ได้แก่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว และการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กสมวัย ด้านภาษา ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านสังคม และด้านการช่วยเหลือตนเอง ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษาของผู้เลี้ยงดูเด็ก อายุของผู้เลี้ยงดูเด็ก รายได้ของครอบครัว และพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็ก

ชนิกานต์ ชาญเดช และคณะ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แนวคิดการดูแลบุคคลที่ต้องพึ่งพาในทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 133 คน จากการศึกษาพบว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส ความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร คุณภาพการดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ และแรงสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกได้ร้อยละ 95.60

ภรณี แก้วลี (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองและเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี จำนวน 377 คน โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบิดา มารดา หรือผู้ดูแล แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของบิดา มารดา หรือผู้ดูแล และแบบประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการเข้าใจภาษา ด้านการใช้ภาษา และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพัฒนาการโดยรวมไม่เหมาะสมตามวัย ร้อยละ 22 และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานของเด็กและด้านการเจ็บป่วยของเด็ก ได้แก่ การเจ็บป่วยของเด็กด้วยไข้สูง โรคอุจจาระร่วง โรคปอดบวม หนองในหูอักเสบ และการกินนมมารดา ปัจจัยพื้นฐานของครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของบิดา มารดา หรือผู้ดูแล

ปรีชญาพร ธิสาระ และคณะ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในจังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 365 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านภาษา ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครอง และการสนับสนุนทางสังคมจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชัชฎา ประจตุททะเก (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขตสุขภาพที่ 9 ปี พ.ศ. 2560 กลุ่มตัวอย่างคือเด็กปฐมวัยอายุ 9 เดือน-5 ปี และบิดา มารดา หรือ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ในเขตสุขภาพที่ 9 จำนวน 794 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 66.9 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ปัจจัย ด้านมารดา ได้แก่ อายุมารดา ระดับการศึกษา การได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน และประวัติการดื่ม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของมารดา ปัจจัยด้านเด็ก ได้แก่ น้ำหนักแรกเกิด การมีโรคประจำตัว และ เคยป่วยเป็นโรคปอดบวม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ฝากครรภ์ครบ 5 ครั้ง ตามเกณฑ์ การใช้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการเล่าหรืออ่านนิทานให้เด็กฟัง

อัจฉราพร ปิติพัฒน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม การส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ดูแลเด็กวัย เตาะแตะ ตำบลนางาม อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 133 ราย ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค และการรับรู้สมรรถนะตนเอง มีความสำคัญและส่งผลต่อ พฤติกรรมส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ

บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ และบุษบา อรรถาวิรี (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 8 เดือน-5 ปี และครอบครัว ในเขตสุขภาพที่ 5 จำนวน 853 คน ผลการศึกษาพบว่า มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 16.02 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ใน การพยากรณ์พัฒนาการเด็กสมวัย คือ ปัจจัยด้านมารดา ได้แก่ กลุ่มอายุ 20-35 ปี ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ การเล่านิทานให้เด็กฟัง ปัจจัยด้านเด็ก ได้แก่ น้ำหนักแรกคลอดมากกว่า 2,500 กรัม เพศหญิง การได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก และเด็กที่ไม่มีปัญหาทางช่องปาก

อาริสรา ทองเหม และจินตนา พัฒนพงศ์ธร (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ พัฒนาการเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก และเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3-5 ปี จำนวน 300 คน ในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่ ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขตกองทัพภาคที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการ สมวัยรวมทุกด้าน ร้อยละ 65.40 และผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการสมวัยของเด็ก พบว่า ปัจจัยด้านสุขภาพเด็ก ได้แก่ ปัญหาสุขภาพช่องปากของเด็ก ปัจจัยด้านโภชนาการของเด็ก ได้แก่ การได้รับวิตามินเสริมธาตุเหล็ก น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง และส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ ปัจจัย ด้านพฤติกรรมการเล่น ได้แก่ การที่เด็กได้รับการเล่าหรืออ่านหนังสือนิทานให้ฟัง การที่เด็กได้เล่น อย่างมีคุณภาพ การให้เด็กได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการให้เด็กดูโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับ พัฒนาการสมวัยของเด็ก

ธิดา สีสด (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการสงสัยล่าช้าของเด็กปฐมวัย กลุ่มเสี่ยงแรกเกิดที่น้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม หรือแรกเกิดที่มีภาวะขาดออกซิเจน ที่รับบริการตรวจคัดกรองพัฒนาการในคลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลสูงเม่น จังหวัดแพร่ จำนวน 102 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าด้านการเคลื่อนไหวมากที่สุด ร้อยละ 47.06 และมีพัฒนาการสงสัยล่าช้ามากกว่า 1 ด้าน ร้อยละ 17.65 และปัจจัยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 6 เดือนแรก และการเล่นนิทาน มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการสงสัยล่าช้า

Tichovolsky et al. (2013) ได้ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ สถานะของผู้ปกครอง การสนับสนุนทางสังคม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และภาวะซึมเศร้าของผู้ปกครอง ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยศึกษาในผู้ปกครองเด็ก จำนวน 129 คน และผู้ดูแล จำนวน 36 คน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 7 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเด็กผู้ชาย และยังพบอีกว่า ผู้ปกครองที่มีสถานะเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวจะทำให้เด็กมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมทั้งในเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

Frongillo et al. (2017) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการเด็กปฐมวัยกับพฤติกรรมดูแลของครอบครัว และภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัยในประเทศที่มีรายได้น้อยและปานกลาง โดยทำการศึกษาในเด็กจำนวน 77,315 คน อายุระหว่าง 3-5 ปี ใน 26 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลของครอบครัว ได้แก่ การรู้หนังสือ-การคิดคำนวณและการเข้าร่วมโปรแกรม การจัดหาหนังสือ และการถูกกระตุ้นในการทำกิจกรรมต่างๆ

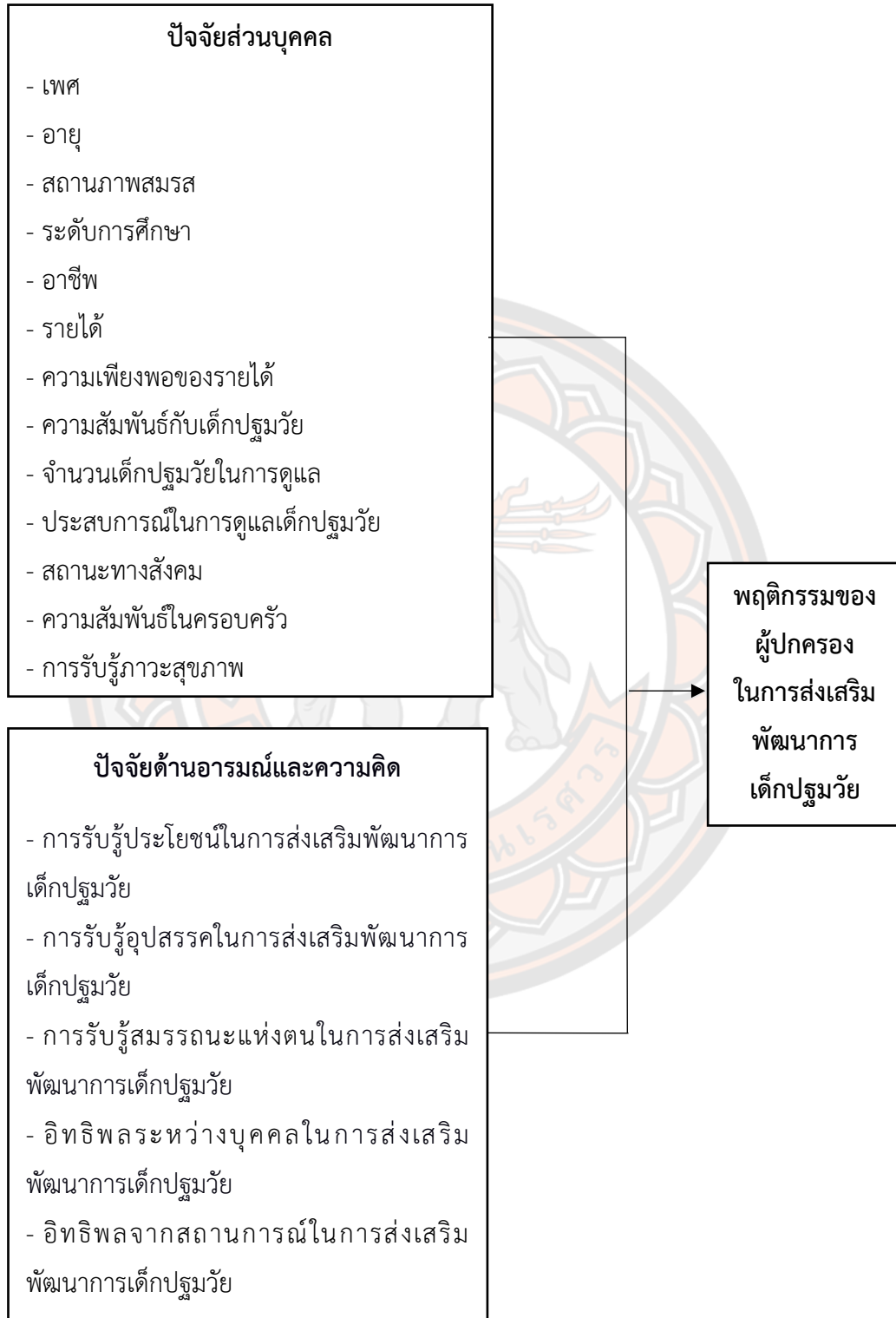
Altafim et al. (2018) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมไปถึงการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง กับปัญหาพฤติกรรมเด็กในประเทศบราซิล โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาของเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-8 ปี จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 204 คน ผลการศึกษาพบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการมีปัญหามาตรฐานพฤติกรรมของเด็ก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของแพนเดอร์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านอารมณ์และความคิดซึ่งเป็นกระบวนการกระตุ้นและจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนารอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Study) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 2-5 ปี จำนวน 1,029 คน ที่ส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสี จังหวัดลำพูน จำนวน 30 แห่ง ในปีการศึกษา 2561

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่ส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอสี จังหวัดลำพูน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของแดเนียล (Wayne, 1995) กรณีทราบจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาในครั้งนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N\sigma^2 z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}{d^2(N-1) + \sigma^2 z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}$$

เมื่อ

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา

N คือ จำนวนผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด 1,029 คน

$Z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ คือ ค่ามาตรฐานที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 0.05$) เท่ากับ 1.96

σ^2 คือ ค่าความแปรปรวนของตัวแปรตามที่ได้จากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานยก

กำลังสอง (ปรัชญาพร ธิสาระ และคณะ, 2560)

d คือ ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.05

Alpha (α) คือ ค่าความเชื่อมั่น 95% เท่ากับ 0.05
แทนค่า

$$n = \frac{1029(0.41)^2(1.96)^2}{0.05^2(1029-1) + (0.41)^2(1.96)^2}$$

$n = 207$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ คือ 207 คน และเพื่อป้องกันการไม่ตอบกลับ หรือการตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 (จำนวน 21 คน) เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 228 คน

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. อำเภอสิม့်มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีทั้งหมด 10 ตำบล สุ่มตัวอย่างแบบ (Cluster Sampling) ทำการสุ่มเลือกตำบลออกมา ร้อยละ 50 จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างด้วยการจับสลากเพื่อสุ่มตำบลที่เป็นตัวแทน 5 ตำบล
2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละตำบลตามสัดส่วนประชากร รายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละตำบลตามสัดส่วนประชากร

ตำบล	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
สิม့်	97	63
วังดิน	52	34
ศรีวิชัย	115	75
แม่ลาน	43	28
ก้อ	43	28

3. ดำเนินการสุ่มตัวอย่างในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละตำบลตามสัดส่วนประชากร รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงการสุ่มตัวอย่างในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละตำบลตามสัดส่วนประชากร

ตำบล	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ลี้	บ้านโฮ่อง	18	12
	บ้านนากลาง	14	9
	วัดสันโป่ง	18	12
	บ้านม่วงสามปี	25	16
	บ้านปวงคำ	22	14
วังดิน	วัดหลายหิน	22	14
	วัดม่วงคำ	30	20
ศรีวิชัย	วัดห้วยบง	35	23
	วัดบ้านปาง	19	12
	บ้านแม่ปือก	23	15
	บ้านแม่ปือกเหนือ	38	25
แม่ลาน	บ้านแม่ลาน	34	22
	บ้านผาด้าย	9	6
ก้อ	บ้านก้อจัดสรร	43	28

สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลากรายชื่อผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดให้ครบในแต่ละศูนย์

เกณฑ์การคัดเลือกและคัดออก

เกณฑ์การคัดเลือก

1. เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
2. อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
3. ทำหน้าที่หลักในการดูแลเด็กปฐมวัย และดูแลต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 เดือน
4. สามารถอ่าน เขียน เข้าใจ และสื่อสารภาษาไทยได้

เกณฑ์การคัดออก

1. ย้ายถิ่นฐานไปนอกเขตอำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ระหว่างเก็บข้อมูล
2. เจ็บป่วยในวันที่เก็บข้อมูลหรือมีอาการไม่สบาย จนไม่สามารถให้ข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ ความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย จำนวนเด็กในการดูแล ประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย และสถานะทางสังคม

ตอนที่ 2 ข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยประยุกต์มาจากแบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัวของเลิศลักษณ์ ศรีวงศ์ษา (2551) มีลักษณะข้อความที่แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงเป็นส่วนมาก จริงบ้าง จริงเล็กน้อย และไม่จริงเลย ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อถามด้านบวก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้คะแนน	5
จริงเป็นส่วนมาก	ให้คะแนน	4
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3
จริงเล็กน้อย	ให้คะแนน	2
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1

การแปลผลคะแนนโดยภาพรวม

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัวแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาเทียบกับคะแนนของแบบสอบถามโดยภาพรวม และกำหนดคะแนนดังนี้ (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550)

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{50 - 10}{3}$$

$$= 13.33$$

คะแนน 10.00-23.33 คะแนน หมายถึง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ
 คะแนน 23.34-36.67 คะแนน หมายถึง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนน 36.68-50.00 คะแนน หมายถึง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูง

การแปลผลคะแนนรายข้อ

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัวรายข้อ มีการแปลผลคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนน ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดการแบ่งช่วงคะแนนของเบสท์ (Best, 1997) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนนในชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 คะแนน หมายถึง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ
 คะแนน 2.34-3.67 คะแนน หมายถึง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนน 3.68-5.00 คะแนน หมายถึง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ SF-12 (Ware et al., 2009) จำนวน 12 ข้อ

การแปลผลคะแนนแบบสอบถามข้อมูลการรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวมมีค่าคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 12-56 คะแนน แปลงค่าคะแนนให้อยู่ในช่วงคะแนน 0-100 คะแนน โดยใช้สูตร $(100/\text{ผลต่างของช่วงคะแนน}) \times (\text{คะแนนดิบ} - \text{ค่าคะแนนต่ำสุด})$ หากค่าคะแนนน้อยกว่า 50 จัดเป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพไม่ดี และค่าคะแนน 50-100 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพดี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ประกอบด้วย 5 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ตรีพร ชุมศรี, 2548; สุธิตา พุดทอง, 2551; สายทิพย์ สารี, 2554) และคู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วยเลย ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อถามทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

		ข้อคำถามด้านบวก	ข้อคำถามด้านลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน	5	1
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	3	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1	5

การแปลผลคะแนนโดยภาพรวม

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาเทียบกับคะแนนของแบบสอบถามโดยภาพรวม และกำหนดคะแนนดังนี้ (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550)

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{60 - 12}{3}$$

$$= 16$$

คะแนน 12-28 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับต่ำ
คะแนน 29-44 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 45-60 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับสูง

การแปลผลคะแนนรายข้อ

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ มีการแปลผลคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนน ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดการแบ่งช่วงคะแนนของเบสท์ (Best, 1997) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนในชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}}$$

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

$$= 1.33$$

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับต่ำ
คะแนน 2.34-3.67 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 3.68-5.00 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ตรีพร ชุมศรี, 2548; สุธิดา พุฒทอง, 2551; สายทิพย์ สารี, 2554) และคู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วย ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อถามทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

		ข้อคำถามด้านบวก	ข้อคำถามด้านลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน	5	1
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	3	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1	5

การแปลผลคะแนนโดยภาพรวม

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาเทียบกับคะแนนของแบบสอบถามโดยภาพรวม และกำหนดคะแนน ดังนี้ (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550)

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{60 - 12}{3}$$

3

$$= 16$$

คะแนน 12-28 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ
คะแนน 29-44 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 45-60 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับสูง

การแปลผลคะแนนรายข้อ

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ มีการแปลผลคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนน ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดการแบ่งช่วงคะแนนของเบสท์ (Best, 1997) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนนในชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ
คะแนน 2.34-3.67 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 3.68-5.00 คะแนน	หมายถึง	การรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ตรีพร ชุมศรี, 2548; สุธิดา พุฒทอง, 2551; สายทิพย์ สารี, 2554) และคู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ มั่นใจมากที่สุด มั่นใจมาก มั่นใจปานกลาง มั่นใจน้อย และไม่มั่นใจเลย ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อถามทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	ข้อคำถามด้านบวก	ข้อคำถามด้านลบ
มั่นใจมากที่สุด	ให้คะแนน 5	1
มั่นใจมาก	ให้คะแนน 4	2
มั่นใจปานกลาง	ให้คะแนน 3	3
มั่นใจน้อย	ให้คะแนน 2	4
ไม่มั่นใจเลย	ให้คะแนน 1	5

การแปลผลคะแนนโดยภาพรวม

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาเทียบกับคะแนนของแบบสอบถามโดยภาพรวม และกำหนดคะแนนดังนี้ (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550)

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{60 - 12}{3}$$

$$= 16$$

คะแนน 12-28 คะแนน หมายถึง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 29-44 คะแนน หมายถึง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 45-60 คะแนน หมายถึง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนอยู่ในระดับสูง

การแปลผลคะแนนรายข้อ

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ มีการแปลผลคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนน ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดการแบ่งช่วงคะแนนของเบสท์ (Best, 1997) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนในชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}}$$

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

$$= 1.33$$

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 คะแนน หมายถึง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 2.34-3.67 คะแนน หมายถึง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 3.68-5.00 คะแนน หมายถึง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ตรีพร ชุมศรี, 2548; สุธิดา พุฒทอง, 2551; สายทิพย์ สารี, 2554) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา

ส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน	5
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	2
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1

การแปลผลคะแนนโดยภาพรวม

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาเทียบกับคะแนนของแบบสอบถามโดยภาพรวม และกำหนดคะแนนดังนี้ (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550)

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}$$

จำนวนชั้น

$$= \frac{35 - 7}{3}$$

3

$$= 9.33$$

คะแนน 7.00-16.33 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 16.34-25.67 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับ

ปานกลาง

คะแนน 25.68-35.00 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูง

การแปลผลคะแนนรายข้อ

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ มีการแปลผลคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนน ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดการแบ่งช่วงคะแนนของเบสท์ (Best, 1997) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนในชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}$$

จำนวนกลุ่ม

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

3

$$= 1.33$$

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 2.34-3.67 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 3.68-5.00 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสุธิดา พุฒทอง (2551) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน	5
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	2
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1

การแปลผลคะแนนโดยภาพรวม

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาเทียบกับคะแนนของแบบสอบถามโดยภาพรวม และกำหนดคะแนนดังนี้ (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550)

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}$$

จำนวนชั้น

$$= \frac{25 - 5}{3}$$

3

$$= 6.66$$

คะแนน 5.00-11.66 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 11.67-18.33 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับ

ปานกลาง

คะแนน 18.34-25.00 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับสูง

การแปลผลคะแนนรายข้อ

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามการได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ มีการแปลผลคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนน

ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดการแบ่งช่วงคะแนนของเบสท์ (Best, 1997) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนนในชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับต่ำ
คะแนน 2.34-3.67 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 3.68-5.00 คะแนน หมายถึง การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์อยู่ในระดับสูง
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยประยุกต์มาจากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนของผู้เลี้ยงเด็กในครอบครัวของจินตนา ปลัดครบุรี (2555) จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง ปานกลาง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคยเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เป็นประจำ	ให้คะแนน	5
บ่อยครั้ง	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
นาน ๆ ครั้ง	ให้คะแนน	2
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	1

การแปลผลคะแนนโดยภาพรวม

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแล้ว ผู้วิจัยนำคะแนนมาเทียบกับคะแนนของแบบสอบถามโดยภาพรวม และกำหนดคะแนนดังนี้ (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550)

$$\begin{aligned} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{60 - 12}{3} \\ &= 6 \end{aligned}$$

คะแนน 12-28 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำ
คะแนน 29-44 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 45-60 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง

การแปลผลคะแนนรายข้อ

เมื่อได้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ มีการแปลผลคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนน ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดการแบ่งช่วงคะแนนของเบสท์ (Best, 1997) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนนในชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ดังนี้

คะแนน 1.00-2.33 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำ
คะแนน 2.34-3.67 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 3.68-5.00 คะแนน	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์ที่กำหนด และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

- ให้ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

หลังจากนั้น นำคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยหากมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามโดยถือเกณฑ์ความสอดคล้องและการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่ตรวจสอบเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และพิจารณาสำนวนภาษา

2. การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-5 ปี ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน 30 คน ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยพบว่า แบบสอบถามข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.903 แบบสอบถามข้อมูลด้านอารมณ์และความคิด ได้ค่าเท่ากับ 0.865 เมื่อแยกตามรายด้านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.780 การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.956 การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.897 อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.774 และอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.717 และแบบสอบถามพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.825

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยนเรศวรเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยนเรศวร เสนอต่อนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการเก็บข้อมูล
2. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยประสานกับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อทำการขอรายชื่อผู้ปกครองที่ส่งเด็กที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ผู้วิจัยขออนุญาตนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการใช้สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแนบรายละเอียดโครงร่างวิจัยและแบบสอบถาม เพื่อประกอบการพิจารณา
4. ผู้วิจัยประสานกับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
5. เมื่อได้รับความอนุเคราะห์ให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ขอให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินดีเข้าร่วมการวิจัยในใบยินยอม

6. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามและแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ระบุชื่อลงไปแบบสอบถาม ขณะทำแบบสอบถาม หากกลุ่มตัวอย่างสงสัยสามารถสอบถามได้ตลอดเวลา โดยมีระยะเวลาที่ใช้ในการทำแบบสอบถามประมาณ 30 นาที

7. เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนเมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและแจ้งสิ้นสุดการเป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้บันทึกเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูล ใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด โดยวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด และพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยการคัดเลือกตัวแปรด้วยวิธีการเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการขอความเห็นชอบการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยได้รับเลขที่รับรอง 1063/61 วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2562 เมื่อได้รับการอนุญาตแล้ว จึงดำเนินการทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยนเรศวรถึงนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสี จังหวัดลำพูน เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่ จากนั้นผู้วิจัยเข้าพบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัย

แนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความยินยอมและให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และอธิบายระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบ พร้อมทั้งชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างว่า การเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และแจ้งให้ทราบว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการวิจัยแล้วสามารถมีสิทธิ์ขอถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับ แบบสอบถามจะไม่ถูกระบุชื่อและนามสกุล ซึ่งจะไม่สามารถอ้างอิงตัวบุคคลได้ โดยจะนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการเท่านั้น ผลการวิจัยนำเสนอเป็นภาพรวมเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยต่อไป และข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี หลังการวิจัยเสร็จสิ้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 2-5 ปี ที่เข้ารับการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสี จังหวัดลำพูน จำนวน 228 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอด้วยตารางประกอบคำบรรยาย ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา (n = 228)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	55	24.12
หญิง	173	75.88
อายุ		
20-30 ปี	87	38.16
31-40 ปี	97	42.54
41-50 ปี	30	13.16
51-60 ปี	11	4.82
มากกว่า 60 ปี	3	1.32

\bar{X} = 34.45, S.D. = 8.81, Min = 20, Max = 69

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	20	8.77
สมรส	187	82.02
หม้าย/หย่า/แยก	21	9.21
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	12	5.26
ประถมศึกษา	50	21.93
มัธยมศึกษาตอนต้น	58	25.44
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	67	29.39
อนุปริญญาหรือ ปวส.	18	7.89
ปริญญาตรีและสูงกว่า	23	10.09

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 75.88 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 42.54 โดยมีอายุเฉลี่ย 34.45 ปี (S.D. = 8.81) มีสถานภาพสมรส จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 82.02 และจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 29.39

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ ประสบการณ์การทำงาน รายได้ และความเพียงพอต่อการใช้จ่าย (n = 228)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6	2.63
พนักงานบริษัท	10	4.38
ค้าขาย	25	10.96
รับจ้างทั่วไป	110	48.25
เกษตรกรกรรม	44	19.30
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	17	7.46

ตาราง 4 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษียณ	5	2.19
ว่างงาน	8	3.51
อื่นๆ	3	1.32
ประสบการณ์การทำงาน		
0-5 ปี	119	52.19
6-10 ปี	64	28.07
มากกว่า 10 ปี	45	19.74
$\bar{X} = 7.75$, Median = 5, S.D. = 6.93, Min = 0, Max = 30		
รายได้		
ต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี	110	48.25
50,000-100,000 บาทต่อปี	78	34.21
มากกว่า 100,000 บาท	40	17.54
$\bar{X} = 72,311.84$, Median = 60,000, S.D. = 57,940.70, Min = 0, Max = 324,000		
ความเพียงพอของรายได้		
ไม่พอใช้จ่ายและมีหนี้สิน	63	27.63
ไม่พอใช้จ่ายแต่ไม่มีหนี้สิน	72	31.58
พอใช้จ่าย	93	40.79

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 0-5 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 52.19 โดยมีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 7.75 ปี (S.D. = 6.93) มีรายได้เฉลี่ย 72,311.84 บาทต่อปี (S.D. = 57,940.70) และรายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อการใช้จ่าย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 40.79

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย จำนวนเด็กปฐมวัยในการดูแล และประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย (n = 228)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย		
บิดา/มารดา	177	77.63
ปู่/ย่า/ตา/ยาย	45	19.74
อื่นๆ	6	2.63
จำนวนเด็กปฐมวัยในการดูแล		
1 คน	215	94.30
2 คน	13	5.70
อายุเด็กปฐมวัยในการดูแลคนที่ 1		
อายุ 2 ปี	35	15.35
อายุ 3 ปี	90	39.47
อายุ 4 ปี	49	21.50
อายุ 5 ปี	54	23.68
อายุเด็กปฐมวัยในการดูแลคนที่ 2		
อายุ 2 ปี	8	3.50
อายุ 3 ปี	2	0.88
อายุ 4 ปี	3	1.32
ประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย		
1-2 ปี	35	15.35
3-4 ปี	139	60.97
มากกว่า 4 ปี	54	23.68
$\bar{X} = 3.59$, Median = 3, S.D. = 1.29, Min = 1, Max = 11		

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยโดยเป็นบิดาหรือมารดา จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 77.63 มีเด็กปฐมวัยในการดูแล 1 คน จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 94.30 โดยส่วนใหญ่เด็กปฐมวัยในการดูแลมีอายุ 3 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 และมีประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-4 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 60.97 โดยมีประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัยเฉลี่ย 3.59 ปี

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานะทางสังคม (n = 228)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานะทางสังคม		
ไม่มี	200	87.72
มี	28	12.28
คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์	14	6.14
คณะกรรมการกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ	1	0.44
คณะกรรมการกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	2	0.88
คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ	4	1.75
คณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	6	2.63
คณะกรรมการอื่นๆ	1	0.44

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีสถานะทางสังคม จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 87.72 โดยในกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.14

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับความสัมพันธ์ในครอบครัว (n = 228)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับความสัมพันธ์ในครอบครัว		
ระดับต่ำ	1	0.44
ระดับปานกลาง	41	17.98
ระดับสูง	186	81.58

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 81.58

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความสัมพันธ์ในครอบครัว
รายข้อ (n = 228)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. สมาชิกในครอบครัวของท่านให้ความสนใจ พุดคุย และแสดงความรัก ความหมายต่อกันภายในครอบครัว	4.28	0.74	สูง
2. เมื่อครอบครัวของท่านพบเจอปัญหา สมาชิกในครอบครัวจะให้ความสนใจและช่วยกันแก้ไขปัญหา	4.27	0.75	สูง
3. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมที่สำคัญที่ทำให้ท่านมีกำลังใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.30	0.69	สูง
4. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เทียวพักผ่อนร่วมกัน ออกกำลังกายร่วมกัน	3.96	0.84	สูง
5. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งของให้กันและกัน	4.32	0.74	สูง
6. ท่านและสมาชิกในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของกันและกัน และร่วมกันตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว	4.20	0.80	สูง
7. เมื่อท่านพบเจอปัญหา ท่านจะปรึกษากับสมาชิกในครอบครัวเป็นอันดับแรก	4.33	0.78	สูง
8. ท่านและสมาชิกในครอบครัวจะจัดหาเวลาว่าง เพื่อ พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	3.95	0.87	สูง
9. สมาชิกในครอบครัวของท่านไม่ทะเลาะกัน มีความรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	4.05	0.89	สูง
10. ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความเห็นตรงกัน และหากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ก็จะได้รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.03	0.83	สูง

จากตาราง 8 พบว่า เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวแยกตามรายข้อ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวในข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อท่านพบเจอปัญหา ท่านจะปรึกษากับสมาชิกในครอบครัวเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.78)

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการรับรู้ภาวะสุขภาพ (n = 228)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวม		
ระดับดี	189	82.89
ระดับไม่ดี	39	17.11
การรับรู้ภาวะสุขภาพด้านร่างกาย		
ระดับดี	96	42.10
ระดับไม่ดี	132	57.90
การรับรู้ภาวะสุขภาพด้านจิตใจ		
ระดับดี	210	92.11
ระดับไม่ดี	18	7.89

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 82.89 และเมื่อพิจารณาการรับรู้สุขภาพรายด้าน พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพด้านร่างกาย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่ดี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 57.90 และภาวะสุขภาพด้านจิตใจ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 210 คิดเป็นร้อยละ 92.11

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด

ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน (n = 228)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวม		
ระดับต่ำ	0	0
ระดับปานกลาง	12	5.26
ระดับสูง	216	94.74

\bar{X} = 54.15, S.D. = 5.76, Min = 36, Max = 60

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการรับรู้ประโยชน์รายด้าน		
ด้านร่างกาย		
ระดับต่ำ	0	0
ระดับปานกลาง	28	12.28
ระดับสูง	200	87.72
$\bar{X} = 13.26$, S.D. = 1.73, Min = 9, Max = 15		
ด้านอารมณ์และจิตใจ		
ระดับต่ำ	0	0
ระดับปานกลาง	13	5.70
ระดับสูง	215	94.30
$\bar{X} = 14.00$, S.D. = 1.45, Min = 9, Max = 15		
ด้านสังคม		
ระดับต่ำ	0	0
ระดับปานกลาง	0	0
ระดับสูง	228	100.00
$\bar{X} = 13.90$, S.D. = 1.52, Min = 9, Max = 15		
ด้านสติปัญญา		
ระดับต่ำ	1	0.44
ระดับปานกลาง	24	10.53
ระดับสูง	203	89.03
$\bar{X} = 13.28$, S.D. = 1.80, Min = 7, Max = 15		

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 94.74 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 54.15 คะแนน (S.D. = 5.76) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกายอยู่ในระดับสูง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 87.72 ($\bar{X} = 13.26$, S.D. = 1.73) ด้านอารมณ์และจิตใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 94.30 ($\bar{X} = 14.00$, S.D. = 1.45) ด้านสังคมอยู่ในระดับสูง จำนวน 228 คน

คิดเป็นร้อยละ 100 ($\bar{X} = 13.90$, S.D. = 1.52) และด้านสติปัญญาอยู่ในระดับสูง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 89.03 ($\bar{X} = 13.28$, S.D. = 1.80)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านร่างกาย			
1. การจัดหาสถานที่และเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีการบริหารกล้ามเนื้อมากขึ้น	4.38	0.66	สูง
2. การพาเด็กไปทำกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่ง กระโดด ถีบจักรยาน โยนรับลูกบอล ฯลฯ ช่วยเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแขนและขา	4.43	0.61	สูง
3. กิจกรรมการปั้นดินน้ำมัน การหยิบจับสิ่งของ การขีดเขียน ทำให้เด็กฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือได้คล่อง	4.45	0.67	สูง
ด้านอารมณ์และจิตใจ			
4. การแสดงความรัก อุ้ม กอด และหอมแก้ม ทำให้เด็กมีจิตใจที่อบอุ่นอารี รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก จะทำให้เด็กเรียนรู้จากพฤติกรรมนี้	4.67	0.53	สูง
5. การชื่นชม เมื่อเด็กทำสิ่งที่ดี และตักเตือน ดุหรือลงโทษ เมื่อเด็กทำผิด เป็นการแสดงให้เด็กรู้ว่าสิ่งนี้ควรทำหรือสิ่งนี้ไม่ควรทำ	4.62	0.56	สูง
6. การเล่นนิทาน พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เด็กรู้จักผิดชอบชั่วดี	4.39	0.64	สูง
ด้านสังคม			
7. การให้เด็กรู้จักมารยาททางสังคม สวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ ทำให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคม และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น	4.65	0.54	สูง
8. การฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีในอนาคต	4.63	0.56	สูง

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
9. การให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปันสิ่งของ และการเสียสละ เป็นการปลูกฝังให้เด็กเป็นคนมีน้ำใจ	4.61	0.56	สูง
ด้านสติปัญญา			
10. การให้เด็กรู้จักชื่อและสังเกตสิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ขวดนม แก้วน้ำ ผ้าอ้อม แป้ง ทวี ฯลฯ ทำให้เด็กเรียนรู้ทักษะการจำว่าสิ่ง ๆ นั้นคืออะไร และเรียนรู้ลักษณะของสิ่งของแต่ละชนิด	4.45	0.65	สูง
11. การเล่นนิทานให้เด็กฟังและเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้เล่าเอง ทำให้เด็กมีทักษะในการฟังและมีจินตนาการในการฟัง	4.41	0.65	สูง
12. การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจต่าง ๆ ในกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัยทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิด	4.42	0.64	สูง

จากตาราง 11 พบว่า เมื่อพิจารณาการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แยกตามรายชื่อ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การแสดงความรัก อุ้ม กอด และหอมแก้ม ทำให้เด็กมีจิตใจที่อบอุ่นอารี รวมไปถึงถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก จะทำให้เด็กเรียนรู้จากพฤติกรรมนี้ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.53)

ตาราง 12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน (n = 228)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวม		
ระดับต่ำ	6	2.63
ระดับปานกลาง	83	36.40
ระดับสูง	139	60.97
$\bar{X} = 46.37$, S.D. = 9.27, Min = 17, Max = 60		

ตาราง 12 (ต่อ)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการรับรู้อุปสรรครายด้าน		
ด้านร่างกาย		
ระดับต่ำ	36	15.79
ระดับปานกลาง	95	41.67
ระดับสูง	97	42.54
$\bar{X} = 10.36$, S.D. = 3.06, Min = 3, Max = 15		
ด้านอารมณ์และจิตใจ		
ระดับต่ำ	11	4.82
ระดับปานกลาง	65	28.51
ระดับสูง	152	66.67
$\bar{X} = 12.15$, S.D. = 2.73, Min = 3, Max = 15		
ด้านสังคม		
ระดับต่ำ	14	6.14
ระดับปานกลาง	41	17.98
ระดับสูง	173	75.88
$\bar{X} = 12.53$, S.D. = 2.65, Min = 3, Max = 15		
ด้านสติปัญญา		
ระดับต่ำ	13	5.70
ระดับปานกลาง	98	42.98
ระดับสูง	117	51.32
$\bar{X} = 11.29$, S.D. = 2.80, Min = 3, Max = 15		

จากตาราง 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 60.97 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 46.37 คะแนน (S.D. = 9.27) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกายอยู่ในระดับสูง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 42.54 ($\bar{X} = 10.36$, S.D. = 3.06) ด้านอารมณ์และจิตใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ($\bar{X} = 12.15$, S.D. = 2.73) ด้านสังคมอยู่ในระดับสูง จำนวน 173 คน

คิดเป็นร้อยละ 75.88 ($\bar{X} = 12.53$, S.D. = 2.65) และด้านสติปัญญาอยู่ในระดับสูง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 51.32 ($\bar{X} = 11.29$, S.D. = 2.80)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลตามระดับการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านร่างกาย			
1. การพาเด็กไปทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่งเล่นในสนาม ซี่จักรยาน การโยนรับลูกบอล ฯลฯ ทำให้ท่านเสียเวลาในการทำงานอย่างอื่น	3.51	1.14	ปานกลาง
2. การจัดหาของเล่นและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทำให้ท่านต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้น	3.48	1.07	ปานกลาง
3. ท่านต้องใช้เวลามากและเหนื่อยในการจัดการและดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านให้สะอาดรวมทั้งความปลอดภัยในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	3.39	1.14	ปานกลาง
ด้านอารมณ์และจิตใจ			
4. การแสดงความรัก อุ้ม กอด และหอมแก้ม ทำให้เด็กมีจิตใจที่โอปอ้อมอารี รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก จะทำให้เด็กเรียนรู้จากพฤติกรรมนี้	4.18	0.92	สูง
5. การประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเด็กเป็นเรื่องที่ยากและต้องใช้เวลา ซึ่งท่านไม่สามารถทำได้	4.00	1.04	สูง
6. เมื่อเด็กทำผิด ท่านไม่กล้าดุ ตี หรือลงโทษ เพราะท่านกลัวว่าเด็กจะไม่รักท่าน	3.96	1.13	สูง
ด้านสังคม			
7. ท่านรู้สึกอึดอัดใจเวลาที่พาเด็กไปเล่นนอกบ้านหรือพบปะคนอื่น ๆ	4.19	0.91	สูง
8. การให้เด็กพูดจาสุภาพ การยกมือไหว้ กล่าวขอบคุณหรือขอโทษ เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะท่านไม่สามารถควบคุมเด็กได้	4.13	0.95	สูง

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
9. การฝึกให้เด็กแต่งตัว รับประทานอาหาร หรือล้างมือด้วยตนเอง รวมทั้งเก็บของเล่น หรือการรู้จักแบ่งปัน การเสียสละ และการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นสิ่งที่ยากลำบาก	4.20	1.05	สูง
ด้านสติปัญญา			
10. ท่านไม่มีเวลาในการพูดคุยโต้ตอบกับเด็กหรือเล่นนิทานให้เด็กฟังในแต่ละวัน	3.71	1.02	สูง
11. ท่านไม่มีเวลาในการพาเด็กทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง	3.75	0.98	สูง
12. การซื้อสิ่งของที่มีลักษณะรูปทรง ขนาด ที่แตกต่างกันให้เด็กได้สัมผัสเพื่อฝึกการสังเกตเป็นเรื่องที่สิ้นเปลือง	3.82	0.99	สูง

จากตาราง 13 พบว่า เมื่อพิจารณาการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แยกตามรายชื่อ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การฝึกให้เด็กแต่งตัว รับประทานอาหาร หรือล้างมือด้วยตนเอง รวมทั้งเก็บของเล่น หรือการรู้จักแบ่งปัน การเสียสละ และการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ยากลำบาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.05)

ตาราง 14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน (n = 228)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนโดยรวม		
ระดับต่ำ	1	0.44
ระดับปานกลาง	28	12.28
ระดับสูง	199	87.28
$\bar{X} = 51.64$, S.D. = 6.91, Min = 17, Max = 60		

ตาราง 14 (ต่อ)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนรายด้าน		
ด้านร่างกาย		
ระดับต่ำ	2	0.88
ระดับปานกลาง	45	19.74
ระดับสูง	181	79.38
$\bar{X} = 12.62$, S.D. = 2.02, Min = 4, Max = 15		
ด้านอารมณ์และจิตใจ		
ระดับต่ำ	1	0.44
ระดับปานกลาง	30	13.16
ระดับสูง	197	86.40
$\bar{X} = 13.34$, S.D. = 1.95, Min = 4, Max = 15		
ด้านสังคม		
ระดับต่ำ	0	0
ระดับปานกลาง	11	4.82
ระดับสูง	217	95.18
$\bar{X} = 13.90$, S.D. = 1.52, Min = 9, Max = 15		
ด้านสติปัญญา		
ระดับต่ำ	2	0.88
ระดับปานกลาง	53	23.24
ระดับสูง	173	75.88
$\bar{X} = 12.56$, S.D. = 2.09, Min = 5, Max = 15		

จากตาราง 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 87.28 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 51.64 คะแนน (S.D. = 6.91) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกายอยู่ในระดับสูง จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 79.38 ($\bar{X} = 12.62$, S.D. = 2.02) ด้านอารมณ์และจิตใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 86.40 ($\bar{X} = 13.34$, S.D. = 1.95) ด้านสังคมอยู่ในระดับสูง

จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 95.18 ($\bar{X} = 13.90$, S.D. = 1.52) และด้านสติปัญญาอยู่ในระดับสูง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 75.88 ($\bar{X} = 12.56$, S.D. = 2.09)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านร่างกาย			
1. ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถพาเด็กไปทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่งเล่นในสนาม ซี่จักรยาน การโยนรับลูกบอล ฯลฯ	4.20	0.76	สูง
2. ท่านมั่นใจว่าสามารถจัดหาของเล่น ที่มีสี ขนาด และรูปทรงแตกต่างกันให้เด็กเล่น และฝึกวาดรูป ระบายสี เป็นต้น	4.21	0.70	สูง
3. ท่านมั่นใจว่าสามารถดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านจะทำให้เด็กปลอดภัย ในการทำกิจกรรมต่างๆ	4.20	0.78	สูง
ด้านอารมณ์และจิตใจ			
4. ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถแสดงออกถึงความรัก โดยการอุ้ม กอด หอมแก้มเด็ก เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกลัวว่าขาดความอบอุ่น	4.50	0.72	สูง
5. ท่านมั่นใจว่าท่านจะชื่นชมเด็ก เมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีงาม และท่านจะดุหรือทำโทษ เมื่อเด็กทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	4.44	0.70	สูง
6. ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถสอนให้เด็กรู้จักการทำความดี เช่น การทำบุญ ปล่อยนกปล่อยปลา และการช่วยเหลือผู้อื่น	4.39	0.72	สูง
ด้านสังคม			
7. ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถพาเด็กไปเดินเล่นนอกบ้าน พบปะกับเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคย และการเข้าสังคม	4.28	0.70	สูง
8. ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เช่น การยกมือไหว้สวัสดี การกล่าวขอบคุณหรือขอโทษ	4.39	0.72	สูง

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
9. ท่านมั่นใจว่าสามารถฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองใน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ เช่น การอาบน้ำ การ แต่งตัว การรับประทานอาหาร	4.42	0.68	สูง
ด้านสติปัญญา			
10. ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถร้องเพลง เล่านิทานให้เด็ก ฟัง เมื่อมีเวลาว่างหรือก่อนเข้านอน และเปิดโอกาสให้ เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและได้ตอบคำถาม	4.06	0.79	สูง
11. ท่านมั่นใจว่าสามารถสอนให้เด็กรู้จักการสังเกต ลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสี รูปร่าง ขนาด และรูปทรง จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว	4.19	0.76	สูง
12. ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถสอนให้เด็ก รู้จักและชี้ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ตามที่ท่านบอกได้	4.29	0.74	สูง

จากตาราง 15 พบว่า เมื่อพิจารณาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายข้อ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถแสดงออกถึงความรัก โดยการอุ้ม กอด หอม แก้มเด็ก เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกขาดความอบอุ่น ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.72)

ตาราง 16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวม (n = 228)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับอิทธิพลระหว่างบุคคล		
ระดับต่ำ	3	1.32
ระดับปานกลาง	59	25.88
ระดับสูง	166	72.80
$\bar{X} = 27.72$, S.D. = 4.35, Min = 11, Max = 35		

จากตาราง 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 72.80 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 27.72 คะแนน (S.D. = 4.35)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ท่านได้รับข้อมูลหรือแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากแหล่งต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ เอกสารหรือคู่มือเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ทำให้ท่านมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้น	4.03	0.86	สูง
2. ท่านได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากบุคคลที่ใกล้ชิดในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	3.87	0.79	สูง
3. ท่านได้รับกำลังใจที่ทำให้ท่านมีแรงในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.13	0.76	สูง
4. ท่านได้รับการสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ญาติ และเพื่อน ๆ ในการจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กให้ปลอดภัยในการทำกิจกรรม	4.06	0.78	สูง
5. ท่านได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เช่น หนังสือ สมุดนิทาน ของเล่น เครื่องเล่นสำหรับส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	3.84	0.82	สูง
6. ท่านสามารถปรึกษาเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.00	0.76	สูง
7. ท่านได้แบบอย่างในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยมาจากบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง	3.77	0.80	สูง

จากตาราง 17 พบว่า เมื่อพิจารณาการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายข้อ กลุ่มตัวอย่างได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านได้รับกำลังใจที่ทำให้ท่านมีแรงในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.76)

ตาราง 18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวม (n = 228)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับอิทธิพลจากสถานการณ์		
ระดับต่ำ	2	0.88
ระดับปานกลาง	95	41.66
ระดับสูง	131	57.46
$\bar{X} = 19.03$, S.D. = 3.16, Min = 9, Max = 25		

จากตาราง 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 57.46 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 19.03 คะแนน (S.D. = 3.16)

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ภายในหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียงมีสนามเด็กเล็กหรือเครื่องเล่นสำหรับเด็ก	3.42	1.06	สูง
2. รพ.สต./เทศบาล/อบต./ครู หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจกแผ่นพับ หนังสือ หรือสื่อให้ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองนำกลับไปส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน	3.73	0.87	สูง
3. การจัดกิจกรรมของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น วันแม่ วันพ่อ ทำให้ท่านได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.17	0.82	สูง
4. ท่านส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามแบบอย่างที่ได้รับรู้หรือข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ นิตยสาร	3.85	0.78	สูง
5. กิจกรรมการรวมกลุ่ม เช่น การทำบุญที่วัดตามประเพณีไทย การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นภายในหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียง มักจัดขึ้นในช่วงเช้าหรือกลางวัน ซึ่งท่านไม่มีเวลาพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว	3.85	0.94	สูง

จากตาราง 19 พบว่า เมื่อพิจารณาการได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายชื่อ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น วันแม่ วันพ่อ ทำให้ท่านได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.82)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ตาราง 20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวม (n = 223)

พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ	1	0.44
ระดับปานกลาง	26	11.40
ระดับสูง	201	88.16
$\bar{X} = 51.33$, S.D. = 6.64, Min = 12, Max = 60		

จากตาราง 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 88.16 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 และระดับต่ำ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.44 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 51.33 คะแนน (S.D. = 6.64)

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รายข้อ (n = 228)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านร่างกาย			
1. ท่านจัดหาหรือเตรียมสถานที่ ในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพื่อบริหารกล้ามเนื้อของเด็กให้แข็งแรง	3.87	0.76	สูง
2. ท่านพาเด็กไปทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่งเล่นในสนาม ซี่จักรยาน โยนรับลูกบอล	3.98	0.75	สูง
3. ท่านจัดให้เด็กมีกิจกรรมการเล่น ปั้นดินน้ำมัน ตัด ปะ วาดรูป ระบายสี พับกระดาษ และฝึกการเขียนตัวหนังสือตามรอยประ	3.92	0.75	สูง
ด้านอารมณ์และจิตใจ			
4. ท่านแสดงความรักกับเด็ก โดยการอุ้ม ยิ้ม กอด และหอมแก้ม	4.53	0.71	สูง
5. ท่านจะชื่นชมเมื่อเด็กแสดงออกในสิ่งที่ดีและตักเตือนดุ หรือลงโทษ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม	4.50	0.74	สูง
6. ท่านจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้ฟังเรื่องราวหรือเรื่องเล่าจากนิทาน พร้อมกับสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมไว้ในเรื่องนั้น ๆ	4.07	0.84	สูง
ด้านสังคม			
7. ท่านฝึกให้เด็กรู้จักการทำความดี แบ่งปัน เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น	4.46	0.69	สูง
8. ท่านฝึกให้เด็กรู้จักมารยาททางสังคม พุดจาสุภาพ สวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ ตามโอกาสที่เหมาะสม	4.43	0.67	สูง
9. ท่านฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยและช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น เก็บของเล่น ทิ้งขยะให้ถูกที่	4.50	0.64	สูง

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสติปัญญา			
10. ท่านฝึกให้เด็กเล่าเรื่องราวต่าง ๆ รับฟังและตอบคำถามของเด็กด้วยความสนใจ	4.30	0.72	สูง
11. ท่านเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยท่านจะให้คำแนะนำอยู่เสมอ	4.34	0.73	สูง
12. ท่านสอนให้เด็กรู้จักวิธีการสังเกตลักษณะสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.37	0.69	สูง

จากตาราง 21 พบว่า เมื่อพิจารณาพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายข้อ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในด้านอารมณ์และจิตใจ คือ ท่านแสดงความรักกับเด็ก โดยการอุ้ม ยิ้ม กอด และหอมแก้ม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.710) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในด้านร่างกาย คือ การจัดหาหรือเตรียมสถานที่ ในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพื่อบริหารกล้ามเนื้อของเด็กให้แข็งแรง ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.760)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ตาราง 22 แสดงข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (n = 228)

ตัวแปรทำนาย	b	SE _b	β	t	p
การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	0.357	0.060	0.371	5.979	< 0.001*
อิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	0.528	0.114	0.233	4.643	< 0.001*
อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	0.355	0.096	0.222	3.712	< 0.001*
การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	0.169	0.061	0.146	2.762	0.006*

ตาราง 22 (ต่อ)

ตัวแปรทำนาย	b	SE _b	β	t	p
สถานะทางสังคม	-1.644	0.822	-0.088	-2.000	0.047*
Constant (a) = 4.900, SE _{est} = 4.016, R = 0.763, R ² = 0.582, adj. R ² = 0.572					
F = 61.726, p < 0.001					

*p < 0.05

จากตาราง 22 เมื่อทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปร ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีอำนาจในการทำนายสูงที่สุด ($\beta = 0.371$, $p < 0.001$) รองลงมา ได้แก่ อิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta = 0.233$, $p < 0.001$) อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta = 0.222$, $p < 0.001$) การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta = 0.146$, $p = 0.006$) และสถานะทางสังคม ($\beta = -0.088$, $p = 0.047$) โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัวร่วมกันทำนายพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้ร้อยละ 58.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่เข้ารับการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสี จังหวัดลำพูน จำนวน 228 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความสัมพันธ์ในครอบครัว แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ (SF-12) แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แบบสอบถามการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แบบสอบถามการได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และแบบสอบถามพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และนำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Stepwise Multiple Linear Regression)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.88 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.54 โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 34.45 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 82.02 และจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. คิดเป็นร้อยละ 29.39 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 48.25 มีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 7.75 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 72,311.84 บาท และรายได้ที่ได้รับเพียงพอต่อการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 40.80 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยโดยเป็นบิดาหรือมารดา คิดเป็นร้อยละ 77.63 มีเด็กปฐมวัยในการดูแล 1 คน คิดเป็นร้อยละ 94.30 โดยส่วนใหญ่เด็กปฐมวัยในการดูแลมีอายุ 3 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 และมีประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัยเฉลี่ย 3.59 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีสถานะทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 87.72 โดยในกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะทางสังคม พบว่า มีบทบาทเป็น

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 6.14 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 81.60 และมีการรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 82.89 เมื่อพิจารณาการรับรู้ภาวะสุขภาพรายด้าน พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพด้านร่างกาย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 57.90 และภาวะสุขภาพด้านจิตใจ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 92.11

2. ข้อมูลปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 94.74 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 87.72 ร้อยละ 94.30 ร้อยละ 100 และร้อยละ 89.03 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ การแสดงความรัก อุ้ม กอด และหอมแก้ม ทำให้เด็กมีจิตใจที่โอป้อมอารี รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก จะทำให้เด็กเรียนรู้จากพฤติกรรมนี้ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.53)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 60.97 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 42.54 ร้อยละ 66.67 ร้อยละ 75.88 และร้อยละ 51.32 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ การฝึกให้เด็กแต่งตัว รับประทานอาหาร หรือล้างมือด้วยตนเอง รวมทั้งเก็บของเล่น หรือการรู้จักแบ่งปัน การเสียสละ และการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ยากลำบาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.05)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 87.28 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 79.38 ร้อยละ 86.40 ร้อยละ 95.18 และร้อยละ 75.88 เมื่อพิจารณาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถแสดงออกถึงความรัก โดยการอุ้ม กอด หอมแก้มเด็ก เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกลัวขาดความอบอุ่น ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.72)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 72.80 เมื่อพิจารณาการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ท่านได้รับกำลังใจที่ทำให้ท่านมีแรงในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.76)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 57.46 เมื่อพิจารณาการได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกตามรายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ การจัดกิจกรรมของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น วันแม่ วันพ่อ ทำให้ท่านได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.82)

3. ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 88.16 และเมื่อพิจารณารายชื่อ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด อยู่ในด้านอารมณ์และจิตใจ คือ ท่านแสดงความรักกับเด็ก โดยการอุ้ม ยิ้ม กอด และหอมแก้ม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.710) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในด้านร่างกาย คือ การจัดหาหรือเตรียมสถานที่ ในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพื่อบริหารกล้ามเนื้อของเด็กให้แข็งแรง ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.760)

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta = 0.371$, $p < 0.001$) อิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta = 0.233$, $p < 0.001$) อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta = 0.222$, $p < 0.001$) การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta = 0.146$, $p = 0.006$) และสถานะทางสังคม ($\beta = -0.088$, $p = 0.047$) โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 58.20 ($p < 0.001$)

อภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 88.16 และพบว่า ด้านอารมณ์และจิตใจเป็นด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อสูงสุด ผลที่พบในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีตที่ศึกษาในกลุ่มผู้ปกครอง จังหวัดพะเยา (ปรัชญาพร ธิสาระ และคณะ, 2560) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความแตกต่างที่พบระหว่างการศึกษาในอดีตและการศึกษาครั้งนี้ อาจเนื่องมาจากลักษณะของพื้นที่ที่ทำการศึกษามีบริบทแตกต่างกัน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของ เพนเดอร์ (Health Promotion Model) สามารถอธิบายผลการวิจัยตามการประยุกต์ทฤษฎี ได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ ความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย จำนวนเด็กปฐมวัยในการดูแล ประสพการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย สถานะทางสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการรับรู้ภาวะสุขภาพ

เพศ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยพบว่าเพศชายและเพศหญิงต่างก็มีการแสดงพฤติกรรมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในการดูแล ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของภาครัฐในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้น ระหว่างเพศ ดังนั้นอาจมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของทั้งเพศชายและเพศหญิงในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน (พีรดา ภูมิสวัสดิ์, 2563)

อายุ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาในอดีตที่ดำเนินการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดชลบุรี และพบว่าผู้ดูแลที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กไม่แตกต่างกัน (จุไรรัตน์ วัชรอาสน์ และคณะ, 2554)

สถานภาพสมรส ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผลที่พบอาจเนื่องจาก ไม่ว่าผู้ปกครองจะมีสถานภาพสมรสใด ก็ล้วนทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการต้องให้การดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนั้นจึงไม่มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชัชฎา ประจตุททะเก (2561) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของมารดามีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาที่พบในครั้งนี้ขออธิบายได้ว่า ไม่ว่าผู้ปกครองจะสำเร็จการศึกษาในระดับใด ก็จะเข้าใจ เห็นถึงความสำคัญ และมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

อาชีพ รายได้ และความเพียงพอของรายได้ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยผลการศึกษาที่พบไม่สอดคล้องกับแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ชูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) ที่อธิบายไว้ว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม

ความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อธิบายได้ว่า ไม่ว่าผู้ปกครองจะมีความสัมพันธ์ใดกับเด็กปฐมวัย เช่น เป็นบิดา เป็นมารดา หรือเป็นญาติ ก็จะมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

จำนวนเด็กปฐมวัยในการดูแลและประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย ที่พบว่าไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับการศึกษาในอดีต (ชนิกานต์ ชาญเดช และคณะ, 2558) ที่พบว่า ประสบการณ์ในการดูแลเด็กวัยขวบปีแรกไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของมารดาในการดูแลเด็ก แต่ไม่สอดคล้องกับแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ชูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) ที่แสดงความสัมพันธ์ไว้ว่า ประสบการณ์ของบุคคลจะมีผลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

สถานะทางสังคม ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปัจจัยทางด้านสังคม เช่น หน้าที่ ตำแหน่งทางสังคม พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ (นิภาพร เอื้อวณะโชติมา, 2559) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การที่ผู้ปกครองมีสถานะทางสังคม หรือมีความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อสังคม จะทำให้มีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ไม่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ปกครองที่ไม่มีสถานะทางสังคม ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอาจเนื่องมาจากการมีสถานะทางสังคมอาจทำให้ต้องใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือดำเนินการตามที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองมีเวลาและให้ความสนใจกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยน้อยลง

ความสัมพันธ์ในครอบครัว ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผลที่พบในการศึกษาค้นคว้า สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยที่ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ได้ส่งผลต่อการปฏิบัติพฤติกรรม

การรับรู้ภาวะสุขภาพ ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ชูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) ที่ได้อธิบายถึงการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองไว้ว่า มีผลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ เนื่องจากมีอิทธิพลในแง่ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความรู้สึก และการปฏิบัติพฤติกรรม

2. ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้สมรรถนะแห่ง

ตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สามารถอธิบายได้ว่า

การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับการศึกษาในอดีตของลาวัลย์ ทาวิทะ และคณะ (2559) ที่ทำการศึกษาในผู้ดูแลหลักและพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมพัฒนาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของทารกตลอดก่อนกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ซูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) ที่ได้อธิบายไว้ว่า หากบุคคลรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมอย่างมุ่งมั่น

การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งการรับรู้อุปสรรคเป็นการรับรู้หรือเป็นความเชื่อที่มีต่อสิ่งขัดขวาง และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ โดยทำให้มีความมุ่งมั่นลดน้อยลง (ซูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) ผลการศึกษาที่พบครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของอัจฉราพร ปีติพัฒน์ และคณะ (2561) ที่พบว่า การรับรู้อุปสรรคส่งผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ

การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้สมรรถนะแห่งตนเป็นการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ให้ได้สำเร็จ (ซูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) ผลการศึกษาที่พบครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของปรัชญาพร ธิสาระ และคณะ (2560) และสามารถอธิบายได้ว่า หากผู้ปกครองมีการรับรู้ถึงสมรรถนะแห่งตนจะนำไปสู่ความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงอิทธิพลระหว่างบุคคล ได้แก่ ครอบครัว ญาติ เพื่อน และบุคคลที่มีชื่อเสียง รวมไปถึงแบบอย่างทางสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของปรัชญาพร ธิสาระ และคณะ (2560) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จังหวัดพะเยา โดยเป็นการได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสอดคล้องกับแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (ซูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) ที่ได้อธิบายไว้ว่า อิทธิพลระหว่างบุคคลส่งผลโดยตรงต่อการแสดงพฤติกรรม และยังส่งผลโดยอ้อม ให้เกิดแรงกระตุ้นหรือแรงกดดันในการปฏิบัติพฤติกรรมร่วมด้วย

อิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อธิบายได้ว่าสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพล

ต่อการส่งเสริมหรือขัดขวางการปฏิบัติพฤติกรรม (ชูลีกร ตำนายุทธศิลป์, 2561) โดยเป็นการรับรู้ของผู้ปกครองต่อสถานการณ์นั้น ๆ และเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรจัดกิจกรรมแบบบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทางด้านร่างกาย

2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เช่น บุคลากรด้านสาธารณสุข ครูผู้ดูแลเด็ก ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้รับรู้ถึงประโยชน์และรับรู้ถึงสมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อจะนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามาช่วยเหลือในด้านการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ เช่น ภาวะสุขภาพของเด็กปฐมวัย

2. ควรทำการศึกษาถึงรูปแบบของโปรแกรมที่เหมาะสมในการเสริมสร้างการรับรู้ประโยชน์ และรับรู้ถึงสมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3).
สมุทรปราการ: ทีเอสอินเตอร์พรีน.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *ผลการดำเนินการคัดกรองพัฒนาการเด็กตามกลุ่มอายุ specialpp จังหวัดลำพูน ปีงบประมาณ 2565*. https://lpn.hdc.moph.go.th/hdc/reports/report.php?cat_id=1ed90bc32310b503b7ca9b32af425ae5&id=2238b7879f442749bd1804032119e824
- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *ร้อยละของเด็กอายุ 9, 18, 30, 42, 60 เดือนที่คัดกรองพัฒนาการแล้วพบว่ามีการล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I หรือเครื่องมือมาตรฐานอื่น ปีงบประมาณ 2565*. https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?cat_id=1ed90bc32310b503b7ca9b32af425ae5&id=023dc36f90b6b070358fbc6727c768
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2561). *แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2561*. นนทบุรี: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- จินตนา ปลัดครบุรี. (2555). *การศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนของผู้เลี้ยงเด็กในครอบครัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา*. นครราชสีมา: ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา.
- จุไรรัตน์ วัชรอาสน์, พัชราภา กาญจนอุดม, และศุภกร หวานกระโทก. (2554). *พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดชลบุรี*. *วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2), 108-118.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). *การศึกษาเด็ก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชนิกานต์ ชาญเดช, เสริมศรี สันตติ, และจรรยา วิทยะศุกร. (2558). *ปัจจัยทำนายความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกในเขตกรุงเทพมหานคร*. *รวมาริบัติสาร*, 21(1), 21-35.
- ชัชฎา ประจตุทเทเก. (2561). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขตสุขภาพที่ 9 ปี 2560*. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9: วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 12(28), 5-19.
- ชุลีกร ด้านยุทธศิลป์. (2561). *แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเตอร์และการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพทางการพยาบาล*. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 38(2), 132-141.

- ตรีพร ชุมศรี. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง และอิทธิพลระหว่างบุคคลกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นภาคใต้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์. (2557). *พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตบริการสุขภาพที่ 4*. สระบุรี: ศูนย์อนามัยที่ 2 สระบุรี.
- ธิดา สีสด. (2564). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการสงสัยล่าช้าของเด็กปฐมวัยกลุ่มเสี่ยง*. *วารสารโรงพยาบาลแพร่*, 29(1), 80-90.
- นิตยา คชภักดี. (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5 ปี*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- นิภาพร เอื้อวัฒน์โชติมา. (2559). *ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพและการสร้างเสริมสุขภาพของประชากร*. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 25(1), 147-156.
- บำเพ็ญ พงศ์เพชรดิถ, และบุษบา อรรถาวิโร. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย: ศูนย์อนามัยที่ 5*. *วารสารเกื้อการุณย์*, 27(1), 59-70.
- บุญเพียร จันทวัฒนา. (2553). *ตำราการพยาบาลเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 2, ล. 1). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรัชญาพร อิศาระ, จุฑามาศ ผลมาก, เพชรลดา สีขาว, และบุษยารัตน์ ศิลปวิทยากร. (2560). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ในจังหวัดพะเยา*. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 35(2), 169-176.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *จิตวิทยาทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พรทิพย์ เกตุรานนท์, และพรทิพย์ เชิดชูพงศ์ล้ำ. (2554). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัว*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาอนามัยครอบครัวในงานสาธารณสุข หน่วยที่ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 7, น. 1-2-1-46). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชรี สวนแก้ว. (2545). *เอกสารประกอบการสอน วิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- พิมพ์ภรณ์ กลั่นกลิ่น. (2555). *การสร้างเสริมสุขภาพเด็กทุกช่วงวัย*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- พริดา ภูมิสวัสดิ์. (2563). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ภรณี แก้วลี. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี*. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวหน้ามั่นใจเข้าสู่ AC* (น. 1675-1585). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.

- ภัทรา ชูริค. (2560). *การสร้างเสริมสุขภาพ: แนวคิด ทฤษฎีและนวัตกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กรีนไลฟ์ พรินติ้ง เฮาส์.
- ยุทธนา ศิลปรัสมิ, สีดา ฤทธิธรรม, วิณา ธิติประเสริฐ, และเสาวลักษณ์ วงศ์นาถ. (2562). *การศึกษาพัฒนาการไม่สมวัยของเด็กปฐมวัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. https://race.nstru.ac.th/home_ex/eportfolio//pic/academy/24913974.pdf?1605807160
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- เยาวรัตน์ รัตนันต์. (2557). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 8*. http://kcenter.anamai.moph.go.th/download.php?info_id=2155&download_file=pdf/dcc759cb9a09c753df24f24460689ed9.pdf
- ลาวลีย์ ทาวิหะ, พิมพ์ภรณ์ กลั่นกลิ่น, และมาลี เอื้ออำนวย. (2559). พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดของผู้ดูแลหลักและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. *พยาบาลสาร*, 43(4), 12-20.
- เลิศลักษณ์ ศรีวงศ์ษา. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะการดูแลของมารดาเด็กโรคหอบหืด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรภรณ์ รักวิชัย. (2533). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.
- วันเพ็ญ มโนวงศ์. (2550). *การรับรู้ประโยชน์ สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของมารดา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วันเพ็ญ สุขชี. (2551). *ปัจจัยทำนายด้านสุขภาพที่มีต่อพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วาสนา จันท์แก้ว. (2554). *การศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2553). *ผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กได้อย่างไร*. http://www.kukai.ac.th/Thai/knowledge_parent.php
- ศูนย์อนามัยที่ 3 ชลบุรี. (2557). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กไทย ประจำปีงบประมาณ 2557 ศูนย์อนามัยที่ 3*. ชลบุรี: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สกาวรัตน์ เทพรักษ์, จรรยา สืบนุช, จารุณี จตุรพรเพิ่ม, และวัฒนา ตรงพาณิชย์. (2557). *การศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตสาธารณสุขที่ 4 และ 5: การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองงานอนามัยแม่และเด็กกลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ 4*. ราชบุรี: กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย.
- สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2560). *รายงานประจำปี 2560 สถาบันอนามัยเด็กแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.

- สายทิพย์ สารี. (2554). *พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้ที่มีอาชีพค้าขายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)*. <https://www.slideshare.net/nstda/ss-119487991>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *เด็กปฐมวัยของสหรัฐอเมริกา: รายงานการพัฒนาและการเรียน*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิก.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุกัญญา บุญวรสถิต. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของข้าราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ในเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชา จันทร์เอม. (2542). *จิตวิทยาเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดาภรณ์ พัยคมเรือง, และพรรณรัตน์ แสงเพิ่ม. (2557). มุมมองของการดูแลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 32(2), 62-70.
- สุธิดา พุ่มทอง. (2551). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร สุวรรณศรีนนท์. (2549). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตบางกอกน้อย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไสววรรณ ไผ่ประเสริฐ, สุจิตรา บางสมบุญ, เขียวลักษณ์ กาญจนะ, และวิราวรรณ โพธิ์งาม. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิดถึง 3 ปี ในเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 18. *วารสารกุมารเวชศาสตร์*, 52, 286-294.
- หนึ่งฤทัย เกื้อเอียด, ปุณณพัฒน์ ไชยเมล์, และสมเกียรติยศ วรเดช. (2560). สถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปี: การทบทวนวรรณกรรม. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 5(1), 281-296.
- องอาจ นิลสุวรรณ. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อรุณี หรดาล. (2548). *แนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย*. ใน *ประมวลสาระวิชาชุดการวัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2*. (น. 26-27). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- อัจฉราพร ปิติพัฒน์, สิริณัฐ โภคพิชญ์ภูเบศ, ชลิตดา คำศรีพล, และสมสมร เรื่องวารบูรณ. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ*, 34(3), 1-10.
- อัมพล สุอำพัน, และวันเพ็ญ บุญประกอบ. (2538). *จิตเวชเด็กสำหรับกุมารแพทย์*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยจิตแพทย์ประเทศไทย.
- อาริสรา ทองเหม, จินตนา พัฒนพงศ์ธร, และปราณี พงษ์จินดา. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย: กรณีพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเขตกองทัพภาคที่ 3. <https://hp.anamai.moph.go.th/th/km-research-person/download/?did=204972&id=73914&reload=>
- อำพล จินดาวัฒน์, สุรเกียรติ อาชานานุภาพ, และสุรณี พิพัฒน์โรจน์กมล. (2551). *การสร้างเสริมสุขภาพ: แนวคิดหลักการบทเรียนของประเทศไทย: Health Promotion in Thailand* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์. (2545). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- Altafim, E. R. P., McCoy, D. C., & Linhares, M. B. M. (2018). Relations between parenting practices, socioeconomic status, and child behavior in Brazil. *Children and Youth Services Review*, 89, 93-102.
- Best, J. W. (1997). *Research in education*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Wayne, W. D. (1995). *Biostatistics: A foundation for analysis in the health sciences* (6th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Frongillo, E. A., Kulkarni, S., Basnet, S., & de Castro, F. (2017). Family care behaviors and early childhood development in low- and middle-income countries. *Journal of Child and Family Studies*, 26(11), 3036-3044. doi:10.1007/s10826-017-0816-3
- Pender, N. J. (1996). *Health promotion in nursing practice* (2nd ed.). Connecticut: Appleton and Lange.
- Tichovolsky, M. H., Arnold, D. H., & Baker, C. N. (2013). Parent predictors of changes in child behavior problems. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 34(6), 336-345. doi:https://doi.org/10.1016/j.appdev.2013.09.001
- Ware, J. E, Kosinski, M., Turner – Bowker, D. M., Sundaram, M., Gandek, B., & Maruish, M. E. (2009). *SF-12 Health survey: Administration guide for clinical trial investigators*. Lincoln, RI: QualityMetric Incorporated.

World Health Organization. (1986). *Ottawa Charter for health promotion*. Geneva:
World Health Organization.

ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์

COA No. 040/2019
IRB No. 1063/61

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 เบอร์โทรศัพท์ 05596 8642

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ดำเนินการให้การรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization In Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

ชื่อโครงการ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน

Study Title : Factors influencing parental behaviors on promoting early childhood development, LI district, Lamphun province

ผู้วิจัยหลัก : นางสาวปองทิพย์ ใจเภา

สังกัดหน่วยงาน : คณะสาธารณสุขศาสตร์

วิธีทบทวน : แบบเร่งรัด (Expedited Review)

รายงานความก้าวหน้า : ส่งรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี หรือส่งรายงานฉบับสมบูรณ์หากดำเนินโครงการเสร็จสิ้นก่อน 1 ปี

เอกสารรับรอง

1. AF 01-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561
2. AF 02-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561
3. AF 03-10 เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561
4. AF 04-10 (กลุ่มศึกษาจริง/ กลุ่มทดลองใช้) เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561
5. AF 05-10 เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 16 มกราคม 2562
6. สรุปโครงการเพื่อการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 16 มกราคม 2562
7. โครงร่างวิทยานิพนธ์ เวอร์ชัน 2.0 วันที่ 16 มกราคม 2562
8. ประวัตินักวิจัยหลัก เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561
9. แบบสอบถาม เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561
10. งบประมาณที่ได้รับโดยย่อ เวอร์ชัน 1.0 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนวิทย์ คาคี)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

วันที่รับรอง : 23 มกราคม 2562
Date of Approval : January 23, 2019
วันหมดอายุ : 23 มกราคม 2563
Approval Expire Date : January 23, 2020

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขา ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้ภาวะสุขภาพ จำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ประกอบด้วย 5 ตอน

ตอนที่ 1 การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 2 การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 4 การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 5 การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ

ผู้วิจัยขอความร่วมมือท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด และขอความกรุณาจากท่านในการตอบทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านจะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก และขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะเสนอผลการวิจัยโดยรวมเท่านั้น

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ใน หรือเติมข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี
3. สถานภาพการสมรสของท่าน
 โสด สมรส หม้าย
 หย่า แยกกันอยู่
4. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน
 ไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
 อนุปริญญาหรือ ปวส. ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
5. ท่านประกอบอาชีพได้ในปัจจุบัน
 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ค้าขาย รับจ้างทั่วไป
 แม่บ้าน/พ่อบ้าน เกษียณ
 เกษตรกรรม ว่างงาน
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. ระยะเวลาในการประกอบอาชีพปัจจุบันของท่าน.....ปี
7. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ย..... บาท/ปี
8. ปัจจุบันท่านมีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายหรือไม่
 พอใช้จ่าย ไม่พอใช้จ่าย แต่ไม่มีหนี้สิน
 ไม่พอใช้จ่ายและมีหนี้สิน เหลือใช้ มีเงินเก็บ
9. ท่านมีความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย (อายุ 2 - 5 ปี) ที่อยู่ในการดูแลของท่านอย่างไร
 บิดา/มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย อื่น ๆ โปรดระบุ.....

10. จำนวนเด็กปฐมวัย (อายุ 2-5 ปี) ที่อยู่ในการดูแลของท่าน
 คนที่ 1 อายุ.....ปี คนที่ 3 อายุ.....ปี
 คนที่ 2 อายุ.....ปี คนที่ 4 อายุ.....ปี
11. ท่านมีประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัยมานาน..... เดือนปี
12. ปัจจุบันท่านมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำหมู่บ้านของท่านหรือไม่
 ไม่เป็น
 เป็น โปรดระบุตำแหน่งของท่าน
- นายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
 ประธานสภาเทศบาล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อื่น ๆ โปรดระบุ.....
13. ท่านมีบทบาทในการเป็นประธาน คณะกรรมการ หรือสมาชิกของกลุ่มหรือชมรม
 ภายในหมู่บ้านหรือนอกหมู่บ้านหรือไม่
 ไม่เป็น
 เป็น โปรดระบุสถานะการเป็นสมาชิกของท่าน

กลุ่มหรือชมรม	ประธาน	คณะกรรมการ	สมาชิก
1. กลุ่มออมทรัพย์			
2. กลุ่มกีฬาและการศึกษา			
3. กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ			
4. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข			
5. กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน			
6. กลุ่มอาชีพ			
7. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน			
8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			

ตอนที่ 2 ข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือ สถานการณ์ความสัมพันธ์ในครอบครัวของท่านมากที่สุด

- 5 หมายถึง จริงมากที่สุด โดยข้อความนี้ตรงกับความเป็นจริงของท่านทั้งหมด
 4 หมายถึง จริงเป็นส่วนมาก โดยข้อความนี้ตรงกับความเป็นจริงของท่านเกินครึ่งหนึ่ง
 3 หมายถึง จริงบ้าง โดยข้อความนี้ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงครึ่งหนึ่ง
 2 หมายถึง จริงเล็กน้อย โดยข้อความนี้ตรงกับความเป็นจริงของท่านเล็กน้อย
 1 หมายถึง ไม่จริงเลย โดยข้อความนี้ไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเลย

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1.	สมาชิกในครอบครัวของท่านให้ความสนใจ พุดคุย และแสดงความรัก ความหมายต่อกันภายในครอบครัว					
2.	เมื่อครอบครัวของท่านพบเจอปัญหา สมาชิกในครอบครัวจะให้ความสนใจและช่วยกันแก้ไขปัญหา					
3.	สมาชิกในครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมที่สำคัญที่ทำให้ท่านมีกำลังใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
4.	ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เทียวพักผ่อนร่วมกัน ออกกำลังกายร่วมกัน					
5.	สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งของให้กันและกัน					
6.	ท่านและสมาชิกในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของกันและกัน และร่วมกันตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว					
7.	เมื่อท่านพบเจอปัญหา ท่านจะปรึกษากับสมาชิกในครอบครัวเป็นอันดับแรก					
8.	ท่านและสมาชิกในครอบครัวจะจัดหาเวลาว่าง เพื่อพุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน					
9.	สมาชิกในครอบครัวของท่านไม่ทะเลาะกัน มีความรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน					
10.	ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความเห็นตรงกัน และหากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ก็จะรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					

ตอนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้ภาวะสุขภาพ

คำชี้แจง โปรดเลือกตัวเลือกที่แสดงถึงภาวะทางสุขภาพของท่านที่ตรงตามความรู้สึกนึกคิดของท่านมากที่สุด

1. โดยทั่ว ๆ ไป ท่านสามารถพูดได้ว่าสุขภาพของท่านเป็นอย่างไร?

..... ดีเยี่ยม (1)

..... ดีมาก (2)

..... ดี (3)

..... ปานกลาง (4)

..... ไม่ดี (5)

เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมที่ท่านทำในแต่ละวัน ท่านคิดว่าสุขภาพของท่านเป็นปัญหา / อุปสรรคในการทำกิจกรรมของท่านหรือไม่ ถ้าใช่ มากน้อยแค่ไหน

2. กิจกรรมที่ใช้กำลังปานกลาง เช่น การยกโต๊ะ การทำความสะอาดปิดกวาด เช็ดบ้าน หรือหิ้วของกลับจากตลาด

..... ใช่ เป็นปัญหา/อุปสรรคอย่างมาก (1)

..... ใช่ เป็นปัญหา/อุปสรรคเพียงเล็กน้อย (2)

..... ไม่เป็นปัญหา/อุปสรรค (3)

3. การเดินขึ้นตึก 2-3 ชั้น หรือเดินขึ้นเนิน

..... ใช่ เป็นปัญหา/อุปสรรคอย่างมาก (1)

..... ใช่ เป็นปัญหา/อุปสรรคเพียงเล็กน้อย (2)

..... ไม่เป็นปัญหา/อุปสรรค (3)

ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านเคยมีปัญหาในเรื่องต่อไปนี้กับงานของท่านหรือกิจกรรมที่ทำเป็นประจำทุกวัน เนื่องมาจากสุขภาพของท่านหรือไม่

4. ทำงานได้ปริมาณน้อยลงกว่าที่ต้องการ

..... ตลอดเวลา (1)

..... เกือบตลอดเวลา (2)

..... บางครั้ง (3)

..... นาน ๆ ครั้ง (4)

..... ไม่เลย (5)

5. ไม่สามารถทำงานได้ทุกอย่างตามที่ตั้งใจไว้ ต้องเลือกทำบางอย่างเท่านั้น

..... ตลอดเวลา (1)

..... เกือบตลอดเวลา (2)

- บางครั้ง (3)
- นาน ๆ ครั้ง (4)
- ไม่เลย (5)

ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาท่านเคยมีปัญหาในเรื่องต่อไปนี้กับงานของท่าน หรือกิจกรรมที่ทำเป็นประจำทุกวัน เนื่องมาจากปัญหาด้านอารมณ์ของท่านหรือไม่ เช่น ความรู้สึกซึมเศร้า หรือวิตกกังวล

6. ทำงานได้ปริมาณน้อยลงกว่าที่ต้องการ

- ตลอดเวลา (1)
- เกือบตลอดเวลา (2)
- บางครั้ง (3)
- นาน ๆ ครั้ง (4)
- ไม่เลย (5)

เคย 7. ทำงาน หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยปราศจากความระมัดระวัง สับสน เลินเล่อ อย่างที่

- ตลอดเวลา (1)
- เกือบตลอดเวลา (2)
- บางครั้ง (3)
- นาน ๆ ครั้ง (4)
- ไม่เลย (5)

8. ในระหว่าง 1 เดือนที่ผ่านมา ปัญหาการเจ็บปวดตามร่างกายทำให้ท่านไม่สามารถทำงานประจำวันได้ตามปกติ (งานในบ้านและนอกบ้าน) มากน้อยเพียงใด

- ไม่เลย (1)
- เล็กน้อย (2)
- ปานกลาง (3)
- ค่อนข้างมาก (4)
- มากที่สุด (5)

คำถามต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับความรู้สึก และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับท่านในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา กรุณาเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีความรู้สึกต่อไปนี้ บ่อยแค่ไหน.....

9. ท่านรู้สึกใจสงบ ใจนิ่ง มีสมาธิ

- ตลอดเวลา (1)
- เกือบตลอดเวลา (2)
- บางครั้ง (3)
- นาน ๆ ครั้ง (4)
- ไม่เลย (5)

10. ท่านรู้สึกแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า สดชื่น

- ตลอดเวลา (1)
- เกือบตลอดเวลา (2)
- บางครั้ง (3)
- นาน ๆ ครั้ง (4)
- ไม่เลย (5)

11. ท่านรู้สึกเศร้า หดหู่

- ตลอดเวลา (1)
- เกือบตลอดเวลา (2)
- บางครั้ง (3)
- นาน ๆ ครั้ง (4)
- ไม่เลย (5)

12. ในระหว่าง 1 เดือนที่ผ่านมา บ่อยแค่ไหนที่ท่านรู้สึกว่ามีปัญหาทางสุขภาพหรือปัญหาทางอารมณ์เป็นอุปสรรคขัดขวางการทำงานกิจกรรมทางสังคมของท่าน เช่น การไปเยี่ยมเพื่อน หรือญาติสนิท

- ตลอดเวลา (1)
- เกือบตลอดเวลา (2)
- บางครั้ง (3)
- นาน ๆ ครั้ง (4)
- ไม่เลย (5)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ประกอบด้วย 5 ตอน

ตอนที่ 1 การรับรู้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเลย

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1	ด้านร่างกาย การจัดหาสถานที่และเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีการบริหารกล้ามเนื้อมากขึ้น					
2	การพาเด็กไปทำกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่ง กระโดด ถีบจักรยาน โยนรับลูกบอล ฯลฯ ช่วยเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแขนและขา					
3	กิจกรรมการปั้นดินน้ำมัน การหยิบจับสิ่งของ การขีดเขียน ทำให้เด็กฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือได้คล่อง					
4	ด้านอารมณ์และจิตใจ การแสดงความรัก อุ้ม กอด และหอมแก้ม ทำให้เด็กมีจิตใจที่อบอุ่นอารี รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก จะทำให้เด็กเรียนรู้จากพฤติกรรมนี้					
5	การชื่นชม เมื่อเด็กทำสิ่งที่ดี และตักเตือน ดุหรือลงโทษ เมื่อเด็กทำผิด เป็นการแสดงให้เด็กรู้ว่าสิ่งนี้ควรทำหรือสิ่งนี้ไม่ควรทำ					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
6	การเล่านิทาน พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เด็กรู้จักผิดชอบชั่วดี					
	ด้านสังคม					
7	การให้เด็กรู้จักมารยาททางสังคม สวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ ทำให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคม และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น					
8	การฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีในอนาคต					
9	การให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปันสิ่งของ และการเสียสละ เป็นการปลูกฝังให้เด็กเป็นคนมีน้ำใจ					
	ด้านสติปัญญา					
10	การให้เด็กรู้จักชื่อและสังเกตสิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ขวดนม แก้วน้ำ ผ้าอ้อม แป้ง หวี ฯลฯ ทำให้เด็กเรียนรู้ทักษะการจำว่าสิ่ง ๆ นั้นคืออะไร และเรียนรู้ลักษณะของสิ่งของแต่ละชนิด					
11	การเล่านิทานให้เด็กฟังและเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้เล่าเอง ทำให้เด็กมีทักษะในการฟังและมีจินตนาการในการฟัง					
12	การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจต่าง ๆ ในกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัยทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิด					

ตอนที่ 2 การรับรู้อุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1	ด้านร่างกาย การพาเด็กไปทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่งเล่นในสนาม ซี่จักรยาน การโยนรับลูกบอล ฯลฯ ทำให้ท่านเสียเวลาในการทำงานอย่างอื่น					
2	การจัดหาของเล่นและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทำให้ท่านต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้น					
3	ท่านต้องใช้เวลาและเหนื่อยในการจัดการและดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านให้สะอาด รวมทั้งความปลอดภัยในการทำกิจกรรมต่าง ๆ					
4	ด้านอารมณ์และจิตใจ ท่านรู้สึกอายในการแสดงความรัก อุ้ม กอด และหอมแก้มเด็ก หรือชื่นชมเมื่อเด็กทำดี					
5	การประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กเป็นเรื่องที่ยากและต้องใช้เวลา ซึ่งท่านไม่สามารถทำได้					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
6	เมื่อเด็กทำผิด ท่านไม่กล้าดุ ตี หรือลงโทษ เพราะท่านกลัวว่าเด็กจะไม่รักท่าน					
	<u>ด้านสังคม</u>					
7	ท่านรู้สึกอึดอัดใจเวลาที่พาเด็กไปเล่นนอกบ้านหรือพบปะคนอื่น ๆ					
8	การให้เด็กพูดจาสุภาพ การยกมือไหว้ กล่าวขอบคุณ หรือขอโทษ เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะท่านไม่สามารถควบคุมเด็กได้					
9	การฝึกให้เด็กแต่งตัว รับประทานอาหาร หรือล้างมือด้วยตนเอง รวมทั้งเก็บของเล่น หรือการรู้จักแบ่งปัน การเสียสละ และการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ยากลำบาก					
	<u>ด้านสติปัญญา</u>					
10	ท่านไม่มีเวลาในการพูดคุยโต้ตอบกับเด็กหรือเล่านิทานให้เด็กฟังในแต่ละวัน					
11	ท่านไม่มีเวลาในการพาเด็กทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
12	การซื้อสิ่งของที่มีลักษณะรูปทรง ขนาด ที่แตกต่างกันให้เด็กได้สัมผัสเพื่อฝึกการสังเกตเป็นเรื่องที่สิ้นเปลือง					

ตอนที่ 3 การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับการรับรู้ของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง มั่นใจมากที่สุด โดยท่านมั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้มากที่สุด

4 หมายถึง มั่นใจมาก โดยท่านมั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้มาก

3 หมายถึง มั่นใจปานกลาง โดยท่านมั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้ปานกลาง

2 หมายถึง มั่นใจน้อย โดยท่านมั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้น้อย

1 หมายถึง ไม่มั่นใจเลย โดยท่านไม่มั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
	ด้านร่างกาย					
1	ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถพาเด็กไปทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่งเล่นในสนาม ซี่จักรยาน การโยนรับลูกบอล ฯลฯ					
2	ท่านมั่นใจว่าสามารถจัดหาของเล่น ที่มีสี ขนาด และรูปทรงแตกต่างกันให้เด็กเล่น และฝึกวาดรูป ระบายสี เป็นต้น					
3	ท่านมั่นใจว่าสามารถดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านจะทำให้เด็กปลอดภัย ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ					
	ด้านอารมณ์และจิตใจ					
4	ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถแสดงออกถึงความรัก โดยการอุ้มกอด หอมแก้มเด็ก เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกหวาดความอบอุ่น					
5	ท่านมั่นใจว่าท่านจะชื่นชมเด็ก เมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีงาม และท่านจะดุหรือทำโทษ เมื่อเด็กทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง					
6	ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถสอนให้เด็กรู้จักการทำความดี เช่น การทำบุญ ปล่อยนกปล่อยปลา และการช่วยเหลือผู้อื่น					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
	ด้านสังคม					
7	ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถพาเด็กไปเดินเล่นนอกบ้าน พบปะกับเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคย และการเข้าสังคม					
8	ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เช่น การยกมือไหว้สวัสดี การกล่าวขอบคุณหรือขอโทษ					
9	ท่านมั่นใจว่าสามารถฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ เช่น การอาบน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหาร					
	ด้านสติปัญญา					
10	ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถร้องเพลง เล่านิทานให้เด็กฟัง เมื่อมีเวลาว่างหรือก่อนเข้านอน และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและได้ตอบคำถาม					
11	ท่านมั่นใจว่าสามารถสอนให้เด็กรู้จักการสังเกตลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสี รูปร่าง ขนาด และรูปทรง จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว					
12	ท่านมั่นใจว่าท่านสามารถสอนให้เด็ก รู้จักและชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ตามที่ท่านบอกได้					

ตอนที่ 4 การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย โดยท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1	ท่านได้รับข้อมูลหรือแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากแหล่งต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ เอกสารหรือคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ทำให้ท่านมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้น					
2	ท่านได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากบุคคลที่ใกล้ชิดในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
3	ท่านได้รับกำลังใจที่ทำให้ท่านมีแรงในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
4	ท่านได้รับการสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ญาติ และเพื่อน ๆ ในการจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กให้ปลอดภัยในการทำกิจกรรม					
5	ท่านได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เช่น หนังสือ สมุดนิทาน ของเล่น เครื่องเล่นสำหรับเด็กส่งเสริมพัฒนาการเด็ก					
6	ท่านสามารถปรึกษาเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
7	ท่านได้แบบอย่างในการดูแลและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยมาจากบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง					

ตอนที่ 5 การได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด โดยข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก โดยข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง โดยข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย โดยข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยน้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย โดยข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1	ภายในหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียงมีสนามเด็กเล็กหรือเครื่องเล่น สำหรับเด็ก					
2	รพ.สต./เทศบาล/อบต./ครู หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจกแผ่นพับ หนังสือ หรือสื่อให้ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองนำกลับไปส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน					
3	การจัดกิจกรรมของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น วันแม่ วันพ่อ ทำให้ท่านได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
4	ท่านส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามแบบอย่างที่ได้รับรู้หรือข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ นิตยสาร					
5	กิจกรรมการรวมกลุ่ม เช่น การทำบุญที่วัดตามประเพณีไทย การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นภายในหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียง มักจัดขึ้นในช่วงเช้าหรือกลางวัน ซึ่งท่านไม่มีเวลาพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

5 หมายถึง เป็นประจำ โดยท่านปฏิบัติเป็นประจำหรือปฏิบัติทุกวัน

4 หมายถึง บ่อยครั้ง โดยท่านปฏิบัติเกือบทุกครั้งหรือปฏิบัติเกือบทุกวัน 5-6 วันต่อสัปดาห์

3 หมายถึง ปานกลาง โดยท่านปฏิบัติบางครั้งหรือปฏิบัติ 3-4 วันต่อสัปดาห์

2 หมายถึง นาน ๆ ครั้ง โดยท่านปฏิบัติบางครั้งหรือปฏิบัติบางวัน 1-2 วันต่อสัปดาห์

1 หมายถึง ไม่เคยเลย โดยท่านไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1	ด้านร่างกาย ท่านจัดหาหรือเตรียมสถานที่ ในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพื่อบริหารกล้ามเนื้อของเด็กให้แข็งแรง					
2	ท่านพาเด็กไปทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย วิ่งเล่นในสนาม ซี่จักรยาน โยนรับลูกบอล					
3	ท่านจัดให้เด็กมีกิจกรรมการเล่น ปั้นดินน้ำมัน ตัด ปะ วาด รูป ระบายสี พับกระดาษ และฝึกการเขียนตัวหนังสือตามรอยประ					
4	ด้านอารมณ์และจิตใจ ท่านแสดงความรักกับเด็ก โดยการอุ้ม ยิ้ม กอด และหอมแก้ม					
5	ท่านจะชื่นชมเมื่อเด็กแสดงออกในสิ่งที่ดีและตักเตือน ดุ หรือลงโทษ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม					
6	ท่านจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้ฟังเรื่องราวหรือเรื่องเล่าจากนิทาน พร้อมกับสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมไว้ในเรื่องนั้นๆ					
7	ด้านสังคม ท่านฝึกให้เด็กรู้จักการทำความดี แบ่งปัน เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
8	ท่านฝึกให้เด็กรู้จักมารยาททางสังคม พุดจาสุภาพ สวีส์ดี ขอบคุณ ขอโทษ ตามโอกาสที่เหมาะสม					
9	ท่านฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยและช่วยเหลือตนเองใน ชีวิตประจำวัน เช่น เก็บของเล่น ทิ้งขยะให้ถูกที่					
	ด้านสติปัญญา					
10	ท่านฝึกให้เด็กเล่าเรื่องราวต่าง ๆ รับฟังและตอบคำถามของ เด็กด้วยความสนใจ					
11	ท่านเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยท่านจะให้ คำแนะนำอยู่เสมอ					
12	ท่านสอนให้เด็กรู้จักวิธีการสังเกตลักษณะสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ ในชีวิตประจำวัน					